

Cselenyák Imre

Válogatott novellák

© Cselenyák Imre 2011

TARTALOM

**Egy vasárnap délután
Az Oláh
Nyíregyházi pályaudvaron
Nem történt semmi
Párhuzamos ellenirány
Zebegénytől Miamiig
Plazmás az égben
Pesti capriccio
A prágai taxis Európája
Kordakkord
Rekviem mea
Szűnyogszonáta
Stradivari
Tokaj szőlővesszein...**

Egy vasárnap délután

Kattognak alattam a kerekek. Növekszik a távolság szülőfalum és köztem, ahogyan az idő is gyermekkorom és harmincas éveim között.

Nyolc éves lehettem. Egy vasárnap kora délutánján a falu mozija előtt toporogtam, szépen ünneplőbe öltözve, ahogy a szokás megkövetelte, s ahogyan körülöttem a többi gyerek. Vártuk a szovjet partizánfilmet. Tenyeremben izzadt egy forint ötven fillér, amit nagymamától kaptam, vagy inkább kiérdemeltem, mert délelőtt templomban voltam. Vártuk a jegyeladót, a gépészt, szóval vártuk, hogy kinyissák a mozit, hogy beléphessünk a csodák termébe, ahol a székeknek, falnak különös a szaga, s a vászon titokzatosan fehérlik, és jó előre izgultunk azért, amit látni fogunk. Akik a szombat esti vetítést már látták, lélegzetelállító híreket terjesztettek: egyfolytában háború, egyetlen orosz partizán ezer németet sorozatol le! Nem csoda hát, ha fölfokozott várakozással tekintettünk az előadás elé, és szorongtunk, hogy bejussunk.

A mozi szomszédságában állt a Termelő Szövetkezet tatarozás alatt lévő irodaháza. Falait már bevakolták, új cserepei rendben sorakoztak a tetőn, de ablakain még ott virított a mésszel hanyagul ráamázolt X, jelezvén: vigyázat ez már üveg.

Az épület felől éppen jött a Gáti fiú, aki nemrég még a mozira várakozók között türelmetlenkedett, viszont az imént félrevonult, akadt valami kisdolga. Gáti hetedikbe járt, szinte felnőtt ember – én akkor alig tudtam elképzelni, a manóba lehet ilyen felső osztályba járni. Gáti nagy volt és erős, már felnőttesen viselkedett – a napraforgómagot ki bírta bontani a szájában, és káromkodni jól tudott – ezért némiképp meglepett akkor mindnyájunkat, hogy arcán kisfiús megszeppenést láttunk.

– Telefon van a téjeszirodában! – kiáltott a nagyobb fiúk felé, s jelentőségteljesen meglódtotta a fejét.

Szavai valódi fölbolydulást okoztak. Az idősebb fiúk nyomban elhagyták a mozibejárat közelében lévő kiváltságos helyüket, s Gáti nyomába tódultak, aki visszaindult az irodaházhoz. Én is követtem őket néhány kisebb társammal – ebből kimaradni! –, bár nem voltam meggyőződve afelől, hogy helyesen cselekszem. Átbotorkáltunk az udvaron, ahol törmeléktéglák, malteros gerendák, zsáladeszák gondatlanul otthagyott halmazai csúfosodtak. Az épülethez érve Gáti mindjárt be is lépett a nyitott ajtón, a többiek először körülkémleltek, csak aztán követték. Ha ők, hát én is!

Csupasz falú folyosóba kerültünk, a levegőben friss malterszag terjengett. A bátrabbak már mélyen bent voltak, én menekülésre készen, behúzott nyakkal valahol a csapat vége felé araszoltam. A társaság megtorpant egy szélesre tárt, festetlen ajtó előtt. Még nem láttam be a terembe, de a hirtelen támadt izgatottságból megértettem, a kritikus helyhez értünk.

Gáti meg egy másik hihetetlen elszántsággal belépett a rejtélyes szobába – csodáltam őket ezért! Aztán még páran beljebb húzódtak, így végre megpillanthattam azt a titokzatos tárgyat, amit eddig csak filmekben láttam. A terem közepén állt egy terebélyes, sötétbarnapácos íróasztal, s rajta egy félelmetes megjelenésű, fekete telefon. Úgy gögösködött ott, mint valami támadásra készülő muflonfej, melynek az asztal a teste. Falhoz erősített zsinórjával olybá tűnt, ki van kötve a vad jószág.

– Jön valaki! – hadarta el egy száj.

Összerezcentünk, mint a hetes csibék, már épp a menekülést latolgattuk, mire egy másik visszafojtottan fölvihogott.

– Csak ijesztget, nem is jön senki!

Gáti odasomfordált a telefonhoz, mindjárt fölemelte a kagylót. Elhűlve láttuk, ahogy a füléhez teszi, szájához illeszti, akár a filmekben. Én többedmagammal nézni is alig mertem; egymáshoz bújva szorongtunk a folyosón, azon rettegve: mi fog most történni Gátival? Abban biztos voltam, hogy ebből jó nem származik.

– Tekerd meg a kurbliját! – tanácsolta egy félelemtől átítatott hang.

– Hagyjátok, menjünk innen – nyöszörögte valaki mellettem.

Gáti nem tágitott, nem volt az a fajta fiú, aki megijed egy telefontól. Megkapta a tekerőjét és kettőt hajtott rajta. Bennünk megállt az ütő, és most már holtbiztosra vettük, hogy bűnt követünk el. Azt lestem, merre lehet szaladni.

Ekkor Gáti szemöldöke megrándult, szája lekonyult, arca megnyúlt – szóval rémületes pofát vágott. Lecsapta a kagylót, megugrott, mint az árkot ugró bak.

– Beleszóltak! Beleszóltak! – mekegte, s bizony átgázol rajtunk, ha nem vagyunk résen.

De mi már egymást tiporva menekültünk kifelé, miközben a fejünk körük csapkodta denevérszárnyait a rettegett szó: beleszóltak!

– Látjátok, én megmondtam! – kiabálta egy szemrehányó, diadalmas hang.

Riadt dongással rajzottunk ki a szabadba, mint idegen méhek, akiket kivertek a kaptárból. Néhányunk el is botlott, én megúsztam, csak a térdemet ütöttem be az ajtófélfába. Ünneplőnadrágjainkat alaposan megviselte a rendkívüli eset. Úgy festettünk, mint egy vert sereg.

A háborús film mellbevágó élménye alatt lassan elfelejtődött a „kaland”. Nem is értem, hogy több mint húsz év után, a főváros felé robogó vonatban, miképp jutott az eszembe. Talán a kupé oldalán díszelgő kép az oka, amelyen Puskás Tivadar több mint száz évvel ezelőtt megalkotott telefonközpontja volt látható.

(1992)

Megjelent: *Nem történt semmi* novelláskötet (1996)

Debreceni disputa (2006)

Az Oláh

(Kései halotti beszéd)

Milyen barátság volt a miénk, Gyalu? Te kóbor poéta, te öreg kamasz, te száműzött herceg, te vén renegát.

Tegnap egy vaskályháról jutottál eszembe. Amilyen az etédi dolgozószobádban állt, tetején föltornyozott kéziratköteg – fényképem van róla. – „Péter fiam, hozd a kalapácsot és azzal verjed az írógépet, mert nem bírom végighallgatni, hogy ilyen lassan teszed tönkre!” – Emlékszel, ott volt még Blénesi Éva meg Bágyi Bencze Jakab.

A Mátyás templom ódon boltozata alatt hallgattuk a Csíksomlyói passiót. Elnéztelek téged. Mellbevágóan archaikusnak tűntél a majd ötven évvel fiatalabb Enikő mellett. Milyen kapcsolat volt köztetek, Gyalu? – Te nagy ember egy kis korban – mondta rád ott valaki.

Mik is voltak első szavaid hozzám? – „Kedves magyar barátom, bocsánatod kérem kormányom miatt, amiért az erdélyi magyarokkal olyan gyalázatosan bánnak!” – Engem ez mélyen megindított. Leintettelek, ne mentegetőzz, hisz mások tetteiért magad nem felelhetsz.

Jut eszembe! Te széltoló, te bigámista! Hetven év alatt hét feleséget nyűttél, meg ki tudja hány szeretőt. Bárhogy barátkozom ezen kivételes teljesítménnyel, mégiscsak bizarrul cseng. S mindemellett vallottad, hogy alapjában te egy hűséges pasas vagy. Ugye, ezt nem mondtad komolyan?

Ott Etéden még csak hatvanöt voltál. Hármában társalogtunk hajnalig: Te, Jakab, a költő meg én. Eltűnt az idő, a korkülönbség meg egy üveg whisky. Te beszéltél, s én nem hittem a fülemnek. Ily csermely-tisztaságú, gyékény-zizegésű, Arany-gazdagságú magyar nyelvet élőben, „másajkútól” még nem hallottam. Mintha a legszentebb őseim szóltak volna belőled. Jó ég, te kedves román!

Most nevetnem kell. Egy ízben tévedésből unicum helyett kólát töltöttem a stampedlis poharadba. Te szó nélkül beálltál a sarokba, mint egy önérzetében sértett nebuló. – „Vezekelnem kell! Jaj, bűnhődnöm kell, mert súlyos az én vétkem, miért is a barátom azzal büntet, hogy lónyálat tölt a poharamba!”

Kányádi Sándortól kaptad a Gyalu nevet. Ötvennél több kötetet fordítottál magyarról románra. A legnagyobbakat: Mikest, Aranyt, Petőfit, Móriczot, Német Lászlót...

Akkor ott Etéden valami történt velem. Te írtál hozzám egy verset, én portrét rajzoltam rólad. Beszélgettünk a forradalmakról meg a szabadságharcokról... Kossuth... Fidel... Tőkés... De felemlítődött Napóleon is. Az egyetlen diktátor volt Napóleon, aki annyi furcsasággal és oly sok emberi gyarlósággal bírt, hogy kénytelen vagyok tisztelni, mondtam. – Napóleon a háborúskodásban élte ki magát, mert túl kicsi volt a pöcse, és nem tudott tisztességesen kefélni” – mondtad te.

Milyen barátság volt a miénk, Gyalu.

Vártalak a Metró végállomáson a Fehér útnál. A rezignált, rohanó hústömegben már messziről fölismertelek. Aszkéta alakoddal, szürke hajaddal, puha járásoddal úgy mutattál a sokaságban, mint valami áttűnés egy másik dimenzióból.

Óh, átkozott politika! Folyton ez az állhatatlanság: főlemel érdemtelen, s letaszít érdemest! Miért nem búcsúztatott el az Írószövetség, meg a Magyarok Világszövetsége? Hogy az a... Pedig nem lehet a szemedre vetni sem radikalizmust, sem üres finomkodást. Elhúzod a szádat és legyintesz. – „Azt hiszed, zavar? Péter, a lábaddal túrd az orrod, mert Budapesten már minden rendes gyerek a lábával túrja az orrát. Kérdezd meg Imre bátyádat!”

Ott Etéden együtt aludtunk. Én magyarországi magyar, Te erdélyi román eretnek, s a Hargita néma altatójára egyszerre lélegeztünk. Hajnalban – micsoda öröm! – találtam a táskámban egy teli üveg vodkát. – Drága Gyalukám, ezt itt hagyom neked ajándékkul! – „Szó sem lehet róla, most mindjárt nekilátunk!” – Fölbontottad, és ripsz-ropsz benyeltük.

Gyakorta fejtegettem, miért olyan megnyerő az – egyébként némelyek által meg általad is csúfnak tartott – orcád? Talán a bölcsességben megőszült szakállad vagy a pajkosság örökét magán viselő betört, görbe orrod miatt? Aztán rájöttem. A hatalmas, ifjonti élenkségű szemed az oka! Az a lenyűgöző bámészságod, ami miatt élmény volt szemtől szemben lenni veled. Hetvenéves vén kehes ló, csikó szemekkel. Netán tömjénezlek, Gyalu?

A tieidből kiábrándultál, az enyéim közt kerested az önigazolásod. Büszke voltál minden íróra, akit fordítottál. Büszke voltál arra, hogy Kányádi Sándor adta neked a Gyalu nevet. De büszke voltál Sütő Andrássra, Kincses Elődre, Bodor Pálra és még sokakra, akikre nekünk is illene büszkének lennünk. Mészöly Miklóst kifejezetten szeretted. – „Pedig higgyétek el, nem vagyok egy renegát természet.” – Kár volt sokszor olyan udvariasan alázatosnak lenned! Mi sem vagyunk magyarabbak nálad, téged is sújt most már a „turáni” átok!

– „Idehallgass te eltévelyedett prózaíró! Nincs valami csinos, fiatal hölgyismerősöd, akinél beprotezsálnál? – De Gyalu, vén vagy már, mint az országút! Aligha bírnád az iramot! – „Tévedsz! Hidd el, úgy vágyom az ölelésre, mint egy megkerült tizenéves.”

Én még olyan megható búcsút nem értem, mint Etéden. Szinte megbénultam tőle. Akkor még nem sejtettem, hogy néhány hét múlva Magyarországon látlak viszont.

Főszerkesztő voltál Bukarestben. Az idő tájt nősültél hetedszer. Sajnos a barátaidat rosszul válogattad meg: magyarokkal vetted körül magad. Véreid megsértettek, dachból feladtál mindent, családotól a Székelyföld kellős közepére költöztél. Anyanyelvükre tanítottad a „bozgor” gyerekeket. Te voltál a magyarul legszebben beszélő román Transsylvániában. „...az igazi legyőzetés, barátom, ha feladod álmaid.” Önkéntes száműzetésed jelmondata. A hetedik asszony nem bírta tovább. Elhagyott két apró gyermekeddel együtt.

A Fekete Madonna versciklusod a kutyának sem kellett. – „Én mindig is tudtam, hogy ezek a versek posztumusz kiadásra vannak ítélve.” – Szerettem veled szapulni a nyegle, korlátolt „izmushuszárokat”. A lábad nyomába se érhetnek, akik ötöltek-hatoltak munkásságodról. Mellébeszélék, Gyalu?

Budapest akkor, kilencvenben, tárt karokkal fogadott. Csaltak ugyan Szegedre is, te azonban, hiszem, miattam is, a főváros mellett döntöttél. Legelőbb az Írószövetségtől kaptál ideiglenes lakást, később én is részt vállaltam szállásgondjaid megoldásában: három hónapig laktál a kispesti örökségemben. – ugye nem kértem sokat érte? A végleges otthon a köztársasági elnök érdeme volt.

Lukácsról meg egyebekről diskuráltunk egy tavaszi éjszakán a dorogi házam balkonján. Az volt ám a mi időnk, tanultam tőled csöstől. – „Fel nem fogom, miért gondolják az önjelölt „zászlóvivők”, hogy a nyakatekert, ficamos gondolkodásmód, a már-már érthetetlenül összekuszált szerkezeti forma kell jellemezze a kortársművészetet. Imrém, tanulj meg először tisztán, puritán módon írni, az a legmagasabb szintű műhelytudás alapja!” – Szinte kettésével szívtuk a cigarettát, a füsttől meg az álmoságtól alig láttuk egymást, a hangunk meg-megbicsaklott... Egy palack jóféle konyakot hörpöltünk föl fulladás, kiszáradás ellen. Panasztam, hogy a sok buzi nem tud ráérezni az alkotói énemre. – „Vigyázz, a buzik még képesek bizonyos szexuális cselekvésre, barátom. Nevezzük ezeket az izéket inkább heréleteknek. Ne keseregj, én ismerem a dolgaikat. Függetlenül attól, hogy tanulnod sose árt, te potencióális író vagy. Majd meglátod, nekem lesz igazam!”

Néha kegyetlenül fölbőszítettél. Átdorbézolt éjszakáink után képtelen voltál lenyugodni. A „másnapok” délelőttjén valami titkos erőforrásból energiát szívtál magadba s hihetetlen elánnal kezdted hozzá ismét az ivásnak. Nemhogy versenyre kelni nem tudtam veled, de határozottan kikészített tapintatlan, harsány dévajgásod.

Egyszer nagyon megsértetted. Úgy mutattál be Páskándi Géza barátodnak, hogy én vagyok az a pali, akinél valameddig laktál. Csak?! Barátságunkat holmi főbérő-albérő viszonyra degradáltad! Ezt nem érdemeltem meg.

Igazad lett. Első kötetemen még meg se száradt a festék, én már loholtam vele hozzád. A kezvedbe vetted, simogattad, mint egy újszülöttet. – „Annál is inkább örül az ember, mert látja beigazolódni megelőlegezett bizalmát.”

Legutolsó találkozásunkkor már elég rossz bőrben voltál. A szemednek az a kamaszos csillogása is mintha halványult volna. – „Nem merek én már ennek a mostani kompániának tanácsokat adni. Úgy látom, kezdenek sültbolondnak tartani. Az Oláh tudja, mikor kell elnémulni.”

No és az anyagiak, barátom. Egy évig élvezted a Soros Alapítvány ösztöndíját, dolgoztál a Dunatájnál, tanítottál az ELTE-n, fordítanivalód is akadt. Meggyőződésemm, a havi átlagod jóval meghaladta az enyémet. Mégis párszor rám szorultál. Azt a legutóbbit már nem tudtad visszaadni. Nem maradt rá időd. Milyen barátság volt a miénk, Gyalu?

Gelu Păteanu

Vergődés

Amit én írhatok, az majdnem semmi.
Tudod, Barátom: csupán szeretet.
(És, jaj, mennyire kényes szerkezet
az a bizonyos „lenni vagy nem lenni”!)

Itt minden út a halálba vezet,
s a halál fog majd neked is üzeni
egy szép fényes napon – amikor megjelenni
annyit tesz majd, hogy fogjunk már kezét.

S most nézd: én esendő regösnek
esendő éneke vagyok.
Téged ha tudhatlak erősnek
tán megbocsátsz – és én megbocsátok.

De készen légy testvérem a halálra:
találkozunk vajon valahára?

Etéd, 1990. március 9.

Ja, még valami! Nem írtál szonettet a feleségemnek! – „Tudod, Rita nem akar ki. Írtam én már nőkhöz verset, szonettet is néhányat, legtöbbet kiráztam a kisujjamból. De a te hitvesed az más. Ő egy olyan roppant karizmatikus egyéniség, mellette ragyogó szépségű asszony, hogy engem ezzel súlyos feladat elé állít. Őhöz különleges, ritka pillanat szükséges.” – Olyan ritka, amilyen sose jött el.

(1995. május 19.)

Megjelent: *C E T* irodalmi folyóirat (1997)

Párhuzamos ellenirány novelláskötet (2007)

Nyíregyházi pályaudvaron

Sose látták egymást. Ültek a vasvázás, karos pad végein, mintha mindkettő tartana a másiktól. Tizenéves az egyik, hajlott korú a másik: közös bennük a nemrég gyomorba juttatott szeszes-ital, melynek alattomos hatására tompa, bágyadt külsőt öltött személyiségük.

– Vótál mán katona? – Ezt az öreg találta mondani, de a másik úgy vélte, nem neki szól.

Ücsörögtek tovább a kozmós, ragacsos, támlás, karos várótermi padon, s álmosan pislogtak maguk elé. Az öreg most följebb tolta a kalapját, a fiatalra bámult, ahogyan rövidlátó a fényképre, és tüdőbeteg, sípoló hangon ráförmedt:

– Vótál mán katona?!

A fiú ijedten fordult a hang irányába.

– Ki?! Én?!

A kérdés megismétlődött.

– Vótál mán katona?

– Remélem, nem is leszek – jött az ingerült válasz.

Az öreg annyira elszörnyedt ezen, hogy percekig nem is bírt megszólalni. Csak csóválta a fejét értetlenül, ki-kitárva a két tenyerét, melyen az ujjak vékonyak és göcsösek voltak, mint a szőlővenyige. Aztán összeszedte magát, nyelvét megforgatta a szájában: próbálgatta, ki tudja-e mondani, amit kigondolt.

– Puliszka ember vagy, he?!

– Ki?! Én?!

Az öreg elégedetten várt, jóleső nyugalommal szörtyögtette az orrán keresztül a levegőt. A fiút valahogy kezdte nyugtalanítani a meg nem válaszolt kérdés, jobb híján visszakérdezett.

– Maga volt katona?

Az öreg teljességgel megbotránkozott. Hályogos szeme elkerekült, orrcimpái idegesen rezegtek, azonban uralkodott magán.

– Ötvenhatban – lökte ki flegmán, s hogy ez a szó semmilyen hatást nem gyakorolt a fiúra, nedvező orrát a zakója ujjába törölve még nagyobb pátosszal megismételte: – Ötvenhatban!

Hallgatott a fiú, elnézett a távolba, az ablakon át a várakozó szerelvények felé, azon is túl. Az öreg belátta, hogy rossz hangot ütött meg. Fonnyadt, vértelen ajkát lebiggyesztette, egész arca hetyke, pökhendi formát öltött.

– Megfingattak bennünket! Te bele is döglöttél vón!

A fiú az öregre kapta tekintetét, mely lanyha volt ugyan, de támadó, akár egy merevségében is elszánt hullóé.

– Ki?! Én?! Maradjon már!

– Te, te! Höhö! Te bizony! – Az öreg morzsolgatta szájában a „te” szócskát, szerfölött örvendett, hogy hibátlanul ejti ki. – Te, te! Vajon kicsoda? Persze, hogy te!

A fiú gúnyosan elhúzta a száját.

– Nem hinném azt!

– De én meg hinném! Biztos ám! – Legyintett. – A mai vigécek már nem bírják a terhet. Én három évet húztam le, és kibírtam, öcskös!

A fiú visszalegyintett.

– Az én nagyapám orosz fogságban volt, és kibírta! Az volt a valami!

Az öreg sütnivalója lekozma. Erre bajos megfelelni, ezt már igen rázós fölül ütni. A vereség fenyegető közelségétől megszeppent, tanácstalanul köhécselt. Hirtelen más jutott eszébe, abba kapaszkodott tíz körömmel.

– Tudod mikor vót nekem ilyen jó nadrágom meg cipőm?! Soha az életben! Én aztán tudom, mi a nélkülözés!

A fiú haragosan visszavágott:

– Nálam jobban biztos nem tudja!

Az öregnek bevörösödött a képe, homloka ezer ráncba szaladt. Nyakán kidagadtak az erek, s amennyire erejéből telt, a fiúra ripakodott.

– Te ne magyarázz énnekem! Vót olyan világ, amikor mindenki lódenkabátot meg cügos cipőt hordott!

– Az volt az igazi! – felelt rá a fiú. – Legalább nem irigykedtek a másokra! Én hiába könyörgök az apámnak, hogy vegyen nekem Nájki cipőt, mert az összes haverom olyanba jár! De nem vesz, érti?! – S még az orra alatt eldünnyögte: – Maradjon már!

Az öreg a fiú lábára nézett. Színpompás sportcipőt látott, éppen olyat, amelyet – megítélése szerint – a többi fiatal is visel.

– Jó a te cipőd, mit akarsz!

– Ez?! – kiáltott föl fájdalmasan a fiú. – Ez egy olcsó szar! Csak kiröhögtetem magam vele!

Ismét egy kivédhetetlen ütés. A hangszóróból vigasztalanul zengett: „Személyvonat indul Nagykálló, Kállósemjén, Máriapócs, Nyírbátor, Mátészalka felé balra a negyedik vágányról!” Az öreg végső támadásra szánta el magát.

– Meghíjssz egy fröccsre, oszt el van boronálva!

– Micsoda?

– Hát az egész minden.

– Ja! – A fiú úgy tett, mintha a dolgok tökéletesen rendben lennének. Hosszan bólogatott, aztán bárgyú vigyorral közölte: – Szívesen meghívnám, de egy kanyi vasam sincs.

Az öreg megkönnyebbülten sóhajtott. Végre itt a kitűnő alkalom. Érdes kézfejjével letörölte a szája csücskén sárgálló tajtékot, és diadalmasan kivágta:

– Ez a nagy különbség, öcskös! Nekem még van egy hosszúlépésre valóm! Örvendtem a szerencsénem!

Azzal föltápaszkodott, félreapta a kalapját, s mintha lakodalomban lenne, meghozza maga a vőfély, tánc lépésben indult a resti irányába.

(1995.)

Megjelent: *Kelet-Magyarország* napilap (1996)

Nem történt semmi novelláskötet (1996)

Nem történt semmi

Menjünk a Sörpatikába! – mondja Editke. – Az most itt a legfrankóbb hely! – Miért ne, Editke van itthon, nyilván tudja, hová vigyen, különben én kértem arra, hogy üljünk be egy jó csehóba, meg kell bízjam tehát benne. Fakkok vannak a sörözőben, mint általában az ilyen helyeken, mert az ilyen helyek hasonlítanak egymásra Szentgotthárdtól Tiszabecsig, ló-istállónak is megtenné, ha kiszednék az asztalokat, s helyébe abrakos jászlakat helyeznének. – Ott ül két haverom, menjünk oda! – mondja Editke. Felőlem, nekem egál, ismerőst nem látok, tán jobb is, megismerek két srácot, akikhez még nem volt szerencsém, úgy egyébiránt izgalmas dolog ismerkedni. – Az unokabátyám! – mutat be Editke, miközben oldalazva préseljük magunkat befelé a rögzített asztal mellett. – Zenész meg írni is szokott. Nem láttatok múltkor a tévében? – A fiuk meglepetten bámulnak rám, megvonják a vállukat, láthatólag csöppet sem örvendenek „híres” társaságomnak. Oly mindegy, már elhelyezkedtünk, lesunyom a szemem, laposan pislogok, jelzem, nem muszáj velem beszélgetniük, ha nincs hozzá hangulatuk. Jön a pincér, kriglisörfélunicuum... kóla, megy a pincér. – Mit csináltok? – kérdi Editke a srácokat. – Mármint hol, mit csinálunk? – Hát úgy egyébként. – Úgy egyébként semmit, de most éppen piálunk, ha nem látnád. – Édesdeden kacagok, hadd lássák, milyen belevaló fickó vagyok. Megjön az ital, végre...

Editke mindenképpen beszéltetni akar, mert Editke roppantmód szereti, ha én jártatom a számat, az a rögeszméje, hogy rendkívüli vagyok, kell velem dicsekedni, mindenkivel el akarja hitetni, hogy különleges pali vagyok, kivételes képességű nagy művész, aki lélegzik és mozog, essen hasra előttem. – Imike, meséld el mikor a Petőfi csarnokban fölléptél a Kontinens együttessel! Vagy azt, amikor a rádió nyolcas stúdiójában kapásból fölénekelted a Kollégium című számodat! Azt is meséld el, Imike, mit vágtál annak az újságírónak a képébe, aki lebecsmérelte a dalszövegedet! – Erről ugyan nem, de két korsó után hajlandó vagyok fecsegni a fociról, a nőkről, az élet szépségéről. Remek téma, telibe trafálok vele azonos nemű asztaltársaim ízlését, akik már vigyorogni is hajlandók rám, s kegyesen megengedik, hogy fizessek nekik egy rundót. Ravaszul a nevükön szólítom őket, tudom Napóleontól, milyen hatást gyakorol ez az apró figyelmesség az emberre, szerencsére nincs nehéz dolgom, mindkét cimborát Pistának hívják. Editke szeme rajtam függ, lesi a szavaimat, aranylón mosolyog a sör, cigarettára gyújtok, fújom a füstöt az állott légtérbe. – A női alkatot elsősorban az altája határozza meg, keskeny derék és gömbölyű csípő nélkül egy nő se mondható csinosnak, a mell, a láb csak ezután jöhet számításba. ...Egy ízben Freiburgban kiélt, koros kurvával táncoltam, azt a szemit, megfogtam a derekát, vastag volt és folyós, mint az olvasztott vaj, a hányinger kerülgetett. – A Pisták látszólag szórakozottan hallgatnak, ám rejtett tudatuk mélyén honol az ismeretlen. – Figyelj, Imike! – súgja az unokatestvérem. – Aki most bejött, Göreb, a környék legveszélyesebb bűnözője. Nemrég szabadult, vigyázni kell vele nagyon. – Mit nekem Göreb, kedvem rózsás, nyakalom a sört, nyelem a füstöt. – ...az alkotás, gyerekek, az alkotás öröme élteti az embert, mozgatja a világot, no meg a szex, a szex, ahogyan Moravia mondotta, a szex nem csupán a gyönyör előidézője, de becsvágyunk, életfelfogásunk legfőbb alakítója... s mindezekre, hébe-hóba egy mértéktelen zabálás, higgycetek el megtaláltuk az élet mámoros oldalát! – A piát kihagytad – véli Pista, s megjegyzése megakasztja logikám pergését, „a csudába felejtettem ki”, helyette az észre apellálok. – Az ész, öregem, az ész hatalom! Ha minden kötél szakad, az ész még segíthet rajtunk! Az okosnak nyert ügye van a bunkóval szemben! – Na nem úgy van az, mert ha mondjuk a bunkó oldalán van a nyers erő, pofán vág, oszt leshetsz! – De nem vág pofán, mert ledumálom a színről, érted, gógyival szívom ki belőle az állati energiát, kushadt kutyát, fogatlan oroszlánt csinállok belőle! – Erre senki nem szól, mégis tisztán érzem, a levegőbe van valahogy, egy szavamnak sincs hitele. A torkom

sörcsatorna – ki a francnak néztek?! Dologtalan kényes ficsúrnak, kinek minden az ölébe hullott, s ki nem áttall gúnyt űzni a normális emberekből? Nem értetik? Én úgy vagyok, aki vagyok, hogy közben olyan akarok maradni, mint ti!

A klotyó mocskos, büdös, állok a piszoár előtt, hosszan csorgatok, legalább másfél kilóval leszek könnyebb, jólesik ez a súlycsökkenés, a bensőmre is kihat. Az élet, akár a húgy elfolyik, minden elfolyik; rohadtul szeretném elpanaszolni, hogy nem volt ám könnyű nekem. Én egy eldugott, poros kis falu szülőtte vagyok, meglehetősen szegénységben nevelkedtem, félíg-meddig árvagyerékként, Móricz zaklatott keletiségét, Krúdy melankolikus bánatát és a nyírségi ember hektikus lelkét hordom magamban. Mindazt, amit elértem, magam vájtam ki a sziklából, senkinek nem kell különösebben semmit megköszönnöm, pedig nagyon szeretném, a szerencse ez idáig még nem hordozott a tenyerén, hogy mernek hát kételkedni bennem. Fölfűjt lendülettel sietek vissza, Editkének mondom, de inkább Pistáéknak szól. – Kis türelmet, szórakozom egyet! – S átpenderülök a másik asztalhoz, fűlig vigyorral huppanok le a megütődött Göreb elé. – Bocs’, haver, megengeded, hogy meghívjalak egy pofa sörre, tudod, sok érdekeset hallottam rólad, szeretnék jobban megismerni, terveim vannak veled. – Az ordas ember első meglepetésében fölmérni se igen tud, bambán, süketen bámul rám, pohár csörren, öngyújtó lángja lobban. – Mit akarsz, faszikám? – Magam is épp ezen vívódom, hogy rockoperát vagy kalandregényt írjak rólad, melyikhez lenne kedved, haver? Editke a kuzinom, nem ismered, mindegy, legyen szíves három korsót, mesélj magadról, hallgatlak! – Úgy látom, megnyerem őt, elámul, babszalyog rám borostás képe, még szép, alaposan megkengettem hájjal a hiúságát. Társának annál kevésbé vagyok ínyére, vad gyűlölettel vízslat, szeméből láthatatlan borotvapengéket lövell felém, szinte érzem arcomon a megannyi szabdalást, de nem zavar, csupán átvillan bennem, le vagy ejtve, fulladj meg a sörömtől. – Ne szórakozz velem, fasz! – mondja Göreb. – Hallod, Baromarcú! – Ez társának szól. – Kösz’ a sört, hát az fix, hogy mesélhetnék, de mondd meg, mi a francnak? Te is jobban teszed, ha visszabújsz a rózsaszín babaágyadba, nem való neked az én társaságom. – Ez már teszik a Baromarcúnak, gyilkos képe vigyorba rándul, összeröhög szomszédjával, úgy mutatnak egymás mellett, mint Kisrakás meg Nagyarakás. „Az ész, az ész, apukáim, akarjátok vagy sem, hamarosan bekerültök tisztelőim táborába!” – Göreb, jó név, tudod, mit jelent? – Valami kübli, vagy franc tudja. – Olyasmi. Laboratóriumokban használatos üvegedény. Na, most figyelj! Számolj el tízig, és kész egy strófa a nevedre! – Ne bazd mán meg! – *Oh, te balga, mit hoz még számodra a jövő: / Mért nem vegyész lett belőled, minthogy bűnöző. / Göredek és kémcsövek közt telhetne a napod. / Üvegtölcsér letört szélén fenhetné a...* – Görebnek annyira tetszik, hogy félelmetes személyét figurázni merészelem, hogy teli tudóból hahotázik, zeng tőle az ivó, nem úgy Baromarcú, neki föltolult, szörnyű haragját kell elfojtania. Hátrapillantok, Editke aggódó arcát látom, melytől picit meghökölök, parányi szégyen mar belém, a Pisták elképedése azonban további tettekre ingerel. – Üljetek át ide! – Minekutána Göreb is int nekik, vonakodva bár, átszállingóznak, de feszültek, akárha fenyítéstől tartó nebulók a katedra előtt. – Szia, Göreb, emlékszel rám? – csicsergi unokahúgom. – A H. Bandi lánya vagyok. – Göreb eljátssza, hogy fölismeri, pedig ki tudja, mindegy, Baromarcú furcsán bámul kuzinomra, én ismét szájmenést kapok, zubog belőlem a szó, mint ereszcatornából az esővíz, csupán egy-egy röpke pillanatra szakítom meg, hogy kiáltsak a pincérnek, az asztal már tele üres korsókkal, egybefüggő zsongás a tér, bennem valami bódító kellem ömlik szét, Editke lopva odasúgja: – Légy óvatosabb! – Nem ellenfelek – dűnnyögöm vissza. Baromarcú rádöbben, milyen hasznos jelent társaságom, nosza két haverját odahívja, már nyolcan üljük körül az egy asztalt, vedelik az én sörömet, elszívják a cigarettám, ha fogytán, sebaj, önállóan is rendelnek. Néha engedem, hogy Göreb is szóhoz jusson. – Teszek rá, ki mit pofázik, ami nekem kell, megszerzem! Aki meg az utamba kerül, nincs kegyelem! – Irigyellek, te vagy az igazi szabad ember! Én hozzád képest fogoly vagyok! Magam és a társadalom foglya! Értitek?! Nézzetek rám, így néz ki egy gyáva rabszolga! Higgyétek el, máhára szívesen

ellennék egy csöndes kis börtöncellában, végre lenne rá időm, hogy megírjam nagy regényemet, a Szidónit. – A füst csípi a szemem, sűrűn pillogok, tán tikkadok kicsinykét, viszont a bagólesőmnek nem tudok parancsolni, önálló életre kel bennem a közölhetnék, szellemi kannibalizmus – jó, nagyon jó! Kifáradnak tőlem, már unnak pizsokul, talán haragszanak rám, lehet, meg tudnának gyilkolni, kivéve Görebet, akinek szántsándékkal hízelgek, magasztalom, nyalom a seggit, kvázi beléoltom magam, s azt a tézist, hogy fenemód imponál nekem öbünözősége egész lénye. Habzsolom az élményt, szívom magamba a ritka pillanat áfiumát, lelkem örvendő, féktelen harsogása szinte kihallik. – Imike, menjünk! – súgja Editke. – Sehová! Adott a szerep, játszani kell, mintha nem is néhányan lennének, ezres publikum csodálna, közben észrevétlen ürül ki a terem, már csak a mi asztalunk él, a pincér elém teszi a számlát, hirtelen fojtó csönd lesz. Merőn meredek az asztalra, rogyásig üres korsókkal, feles poharakkal, nemrég bontott cigarettáscsomagokkal. Áhá, világos, mindent az én kontómra írtak, tökbaleknak néznek, palira akarnak venni. – A cigarettákat nem én kértem! – kiáltom, s metsző pillantást vetek Baromarcúra, értésére adva, tudom, hogy a te kezéd van a dologban. – Mindenki fizesse a maga bagóját! – bödül el Göreb. – Az utálat ím kiteljesül.

Éjfél elmúlt. Enyhe az idő, tanyát ütünk a közeli parkban, szemközt a Váci Mihály gimnázium, kezünkben egy-egy üveg sör, mely végső ajándékom, jutalmul a remek percekért. Editke elkóborog valamerre, valamelyik fiúbarátjával. Tanácsos lenne kiszolgáltatottnak, védtelennek éreznem magam, de nem érzek semmi ilyesmit. Még szép, hisz korántsem idegen nékem ez a városka, itt tanultam szakmát itt randevúztam először egy B. Éva nevű lánnyal, itt élnek rokonaim, barátaim is páran, kár, hogy ezen a szívderítő éjszakán egyikkel sem akadtam össze. Alig tíz éve annak, hogy T. ideiglenes lakhelyemül szolgált, mintha tegnap lett volna, még fölötte otthonos az atmoszférája, kizárt, hogy valami baj történjen velem. Azért bizonyos előjelek alapján lehetnek sejtéseim. Nos, valamennyire voltak is, azonban konokul hittem a komédia győzelmében, hogy kivívtam a közösség megbecsülését, a lehengerlő előadás mindnyájukból elismerést váltott ki. Szétszéledünk az öreg, kiszáradt szökőkút körül, beszélgető párok alakulnak, ügyesen kirekesztenek, hátukat fordítják felém, odább lépnek, ha közelükbe kerülök; lám mily derék, megvesztegethetetlen emberek, még söreim fejében sem hajlandók a képmutatásra. Merész tetre szánom magam, odaszökkenek Baromarcúhoz, bratyizósan ráverek a vállára. – Ízlik a söröm, haver? Egészségedre! – Baromarcú rám villanó szeme éles penge, a hörgés, mely torkán föltör, egy állkapcsot törő jobbhorog előhangja. – Mi van?! Mi van!? – Ez a kérdés úgy van feltéve, ahogyan az alföldi kocsmákban, szikrázó haraggal, mély undorral. Bármit felelnék rá, az indokul szolgálna, hogy Baromarcú végre a képembe verjen. A közelben lévők fölélénkülnek, fenemód vágnak egy kis csontzenét hallani, egy kis vért látni. Túl nagy baj nem is lenne, ha finoman elgyepálnának, attól tartok csupán, nehogy elcsúfítsák az arcom. – Göreb, valamit akar tőlem ez a... – A bűnöző ott terem, s azonnal átlátja a szitut. Na ja, köpcös komája már karate-állásban méreget. – Hé, faszikám! Ne szórakozz! Mit akarsz a sráctól? Iszod a sörét és szívózol vele? Rendes gyerek ez! Tényleg rendes! – Valami reccsen, eltörik, másik világban ébredek. Tovább nem lehetek, aki voltam, nimbuszomnak fuccs, önbizalmam inog, megvédett nyúlbéla lettem. Hol van Editke? Szerencsére épp a szemem előtt. Hozzá sietek, karon fogom, ideje hazamenni, gondolom, vagy talán ki is mondom. Szeretem Editkét, aki büszke rám és rajong értem, számon tartja karrierem, mindenkinnek teli szívvel áradozik rólam, mert ő is művészlélek. Pisták a nyomunkba szegődnek, és összehangoltan dúdolnak egy Píramis számot.

Elfog a méreg: miféle tempó ez?! Még ennyi hálátlan fickót egy rakáson! Hogy az ördögbe képzelik ezek a világ folyását?! Ezek a szarháziaik tisztelnek-e valakit ebben a rohadt életben?

Kis Polski áll meg mellettünk, az ablakán kihajol egy srác, Editkét szólítja magához. Kuzinom odaballag, locsogni kezd a fiúval, különben az öklömnyi autóban hárman ülnek, de csak egy beszél közülük, én a Pistákkal várakozom, cammognak a percek. Hirtelen fáradtság

tör rám, szörnyen kezdem unni az egészet, élesen fölkiáltok: – Gyere már Editke! – Még illet! Szemkápráztató gyorsasággal elevenedik meg minden, föl pattan a kis Polski ajtaja, kiugrik belőle Editke traccspartnere, egyenest nekem ront, elkapja a grabancomat, maga felé ránt, térdével gyomron rúg, de nem sikerül neki elég jól, aztán az autó felé lódít. Editke visít és tiltakozik, hogy ne bántsanak, én az ő unokatestvére vagyok, a nekibőszült srácot azonban ez nem érdekli, meglehet, nem is hallja, a düh dugót vert fülébe. Akkor Editke ráveti magát támadómra, de az durván ellöki magától, unokahúgom a falnak esik, jajgat, zokog. Ezalatt a többiek is kiugrálnak az autóból, rám csapnak, megragadnak, ahol tudnak, lefogják a két karomat, hajamnál fogva a fejem, moccanni se bírok. Ócska szöveggel akarnak csőbe húzni: – Szidta az anyámat?! – Mit mondtál a barátomnak?! – Bántottad a haveromat?! – Silány duma, árulkodik használói szellemi színvonaláról. Pontosan tudom, ha mentegetőzőm vagy kapálózom, végem. Inkább mozdulatlanul állok, s csak ezt hajtogatom: – Én még illet nem láttam! Editke az unokahúgom! Én még illet nem láttam. – Az arcom, a fogam! Bármelyik pillanatban három oldalról kaphatok ütést. – Én még illet nem láttam. – Eddig megőriztem a szép fogaimat, a doktornő is mindig megdicsér miatta. Valamit mégiscsak tennem kéne! Bezzeg Jack London ezt nem túrné el. – Editkének vagyok az unokatestvére! – Valójában részletkérdés, bántanak vagy sem, én lélekszűkölve átélem a verés krízisét. Tökéletesen látom magam, ahogy ide-oda dobálva püfölnék, mint egy transzparens rongybábut. Még a vér sós ízét is érezni vélem a számban. – Én még illet nem láttam! – Segélykérőn nézek a Pisták felé. A két srác a beavatkozás teljes szándéka nélkül, viszont roppant nagy kíváncsisággal várja a fejleményeket. Editke bömböl. – Ne bántsátok Imikét! – A sofőr, aki a jobb karomat fogja, egy kissé testes alak, ím megenyhül. Azóta hiszek a kövér emberek jóindulatában. – Nem bántja senki Imikét! Igaz, kishaver? Bántott valaki? – Elbocsátja a kezem. – Mehetsz! Nem bánt téged senki. – A hajamat is eleresztik, majd a másik karom is fölszabadul. Még várok egy röpké pillanatot, nehogy pánikszerű menekülésemmel ismét fölingerelem a triót. Tökéletesen megfélemlítve oldalgok Editkéhez. Átölelem és vigyort erőltetve képemre megjegyzem: – Most már tényleg menjünk haza! – Sietünk, én olyan józan vagyok, mint egy absztinens éjjeliőr, mögöttünk jön a két Pista. Ingerem támad szemrehányást tenni nekik. – Ti aztán segítőkészek vagytok! – vetem hátra borúsan. A egyik Pista önérzetesen válaszol: – Miért, csattant el pofon? Egyáltalán, volt valami? – Valóban, az égadta világon semmi se történt. Úgy bizony. Nem történt semmi. Hát persze! Az ész, az ész!

(1996.)

Megjelent: *Nem történt semmi* novelláskötet (1996)

Debreceeni disputa (2007)

Párhuzamos ellenirány

A fák, mint tudományos értekezés passzív résztvevői, némán bólogtak az elsuhanó autó után. A pörgő kerekek sivítva tépték a hőségtől lágyult aszfalt hátát; a kátrányszagú bitumen-massza elnyúló, fölpuffadt tetem.

A vezető dünnög magában, retinája tükréből vissza-visszakacsintgat a szaggatott felező, a volán átvezeti karjába a gép rezgését. Foszlányos, csapongó gondolatai a Nőt formázzák, teremtik: a süvítő légáram leánykacaj, a táj érzéki asszonymosoly, a forróság szeretkező ölelés, a motorzúgás kéjzihálás. Feszülő lábszár, rángó fenék, billegő keblek, elnyílt ajak, nedves fogak, nyálcsillogás.

Ő Kati, mintsem más – rögeszme. Hiába a másfél év. A seb nem gyógyul igazán. Nem lehet fölötte napirendre térni. Folyvást azt reméli, hogy egyszer újra kezdődik. Ugyan mi? A szerelem? Vagy az élet? Röhej!

Vasúti átjárón haladt át. A nyírcsászári állomás előtt ismerőst pillantott meg. Egy nőt, aki a vonatra várt, magányosan, a fénylő sín pár mentén, lábánál utazótáskája hevert. Hirtelen lefékkezett.

– Debrecenbe? – kiáltott ki a lehúzott ablakon.

A nő odakapta a fejét, de nem válaszolt.

– Debrecenbe? – kérdezte ismét.

Ezt már nemigen lehetett szó nélkül hagyni.

– Miért, rám van írva?

– Gyere, elviszlek!

A nő meg se moccant.

– Nem ismeresz meg, Margit? – csodálkozott el a férfi. – Lajos vagyok. Sokszor megnyírt a nővéred. Na, gyere már, én is Debrecenbe megyek.

Csöppet sem biztos, hogy a nő meggyőződésből tette, de végtére is fölemelte a táskáját és tétova léptekkel elindult az autó felé. Lajos kiszállt, elvette a csomagot, bedobta a hátsó ülésre, majd megkerülte a kocsit, ajtót nyitott a hölgynek.

– Ja, tényleg – csapta össze Margit a tenyerét. – Lajos! A szakállad miatt nem ismertelek meg.

Te is megváltoztál, futott át a férfin. Jól megnőtt a valagad, a lábadon visszerek kígyóznak. Amúgy, a dereka még karcsú, és ebben a virágmintás nyári ruhában, megjárja.

Indulás után percek teltek némán. A férfinak jólesett az ismerős társasága, a nő némiképp örült, hogy a vonatot autóra cserélte. Elégedettek voltak, mindössze a szótlanság kezdte feszélyezni mindkettőt.

– Mi van a nővéreddel? – szedte össze magát a férfi

– Császáriban lakik. Már iskolás gyermekei vannak.

– Te nem mentél férjhez?

– Az már a múlt.

Lajos rápillantott utasára. Az arca kedves, alig hagyott rajta nyomot az idő. Talán hat évvel lehet fiatalabb nála.

– Gyerek nincs?

– Nincs.

Most talán azt gondolta: még elég jól nézel ki, Margitka.

– És, te megnősültél?

– Nem.

– De van menyasszonyod, ugye? Látásból ismerem, hogy is hívják?

– Kati. Csak annak már vége.

Margit hosszasan fürkészte a férfi arcát. Annak idején tetszett neki. A haverjával járt át Gebéről nyiratkozni. A konyhában volt berendezve a nővére alkalmi fodrászata, volt ott akkora nyüzsgés... Szeretett a víg kedélyű, szilaj fiúk között téblábolni, hiszen közöttük olyanokat hallott, amilyeneket neki még nem illett volna. Kivált Lajos tetszett neki. Kislányos önbizalommal ki is jelölte leendő férjének.

– Milyen rég találkoztunk – mondta ki önkéntelen.

– Néha még láttalak Meggyesen a bálban.

– Igen, én is láttalak téged.

– Te már akkor Debrecenben laktál, nem? – pillantott feléje Lajos.

– De, már ott laktam.

Teherautó hasított el mellettük, a szélököcs megringatta az autót, megborzosolta a férfi haját. Nyílegyenes szakasz következett, az út menti fasor végeérhetetlennek tetsző párhuzamában száguldtak a csalóka metszéspontra felé.

– És most hol dolgozol? – kérdezte a férfi.

– A Biogálban.

– Van lakásod? – Érezte, hogy nem túl tapintatos, de valahogy ez érdekelte.

– Az istennyilát! – fakadt ki ettől Margit. – Albérletben lakom. Egy ideje minden rosszabbul megy.

A férfi esetleg azt gondolta: látod, milyen rohadt ez az élet. De az is lehet, ekképp vélekedett: vénlány vagy már, Margit, nincs túl sok dobásod az életben. Az érzései viszont csakhamar fityiszt mutattak az üresen kongó logikának. A nő itt csücsül karnyújtásnyira mellette, és őszintén vall magáról. Egyszerre fölismerte, hogy ez akár merész tervekre is jogosíthatja.

– Most van valakid? – Elhűlt saját vakmerőségétől.

– Nincs. És te hol laksz most?

– Debrecenben.

– Van lakásod?

– Van.

Van... van... van! – visszhangzott Margit tudatában. Elképzelhető, az ötlött az eszébe, hogy meg kellene fogni ezt az embert. Hozzámenni, gyerekeket szülni neki, szépen élni... Lehet azonban, hogy csak addig merészelt eljutni: vajon mennyi az esély további találkozásokra? De talán nem is járt a fejében semmi ilyesmi.

– Kátival mi történt?

– Ha jól tudom, fél éves a kislánya. Egy pénzes régiségkereskedőhöz ment hozzá. Savec vagy Sabec, a franc tudja, hogy hívják.

– Hol laknak.

– Fogalmam sincs.

Hazudott. Katiék is Debrecenben éltek, még az utcát és a házat is tudta, de valahogy nem akarta ezt Margit orrára kötni. Mint ahogy azt sem, hogy Savec az ő számára csupán egy véres húscsapat, hiszen majd saját kezűleg fogja széjjeltrancsírozni. Ám az egész most érdektelen. Itt van Margit, akit lehetne szeretni – szarni a visszerekre!

– Bocs’, hogy ilyeneket kérdezek.

– Nyugodtan.

Sebességet váltott, s közben a legkisebb ujjperce hozzáért a nő meleg térdéhez. A több hónapi önmegtartóztatás hirtelen szomjas gerjedelem formában jött rá. Valami kínzó ösztön erőnek erejével arra kényszerítette, hogy azonnal hajtson be egy dülőúton az akácok alá, tépje le a nő virágmintás hacukáját, és kíméletlenül tegye magáévá. Ez a vészjósló kíváncsi ki-sütötte benne a valóságérzet biztosítékát, s pillanatnyi hallucinációkat vetített eléje. Imbolygó házak közt kanyargó út, kalimpáló lábak, vigyorgó jázminbokor, bozontos hónaljzsőrzet... – Ne... Nem szabad!

Döccent a kerék, nyikkanás követte.

– Jaj! Szegény cica!

– Elütöttük? – ocsúdott föl a férfi.

A nő megsejtett valamit. Szinte látta a másik aurájában vibráló feszültséget, bőrén érezte a tajtékpermet szitálást. Egyszerre vonzotta és taszította ez a különös hevület. Kicsit most félt, kényszerűen kérdezett valamit.

– Hová jársz szórakozni?

– Nemigen járok sehova. Elég sokat dolgozom.

– Tényleg, hol is dolgozol?

– Egy KFT-nél. Reggeltől estig.

– Dohányzol?

– Nem.

A nő cigarettázott, de most erősen megfogadta, hogy leszokik. Ezennel el is kezdi. A táskájában lapuló fél doboz *szofit* majd kidobja. Jön egy új élet, új otthon, boldogság... Ámbár ki tudja, mi motoszkált tényleg a fejében.

– Te jársz szórakozni? – kérdezett vissza Lajos.

– Ritkán. Már idejét sem tudom, mikor voltam.

– És kivel?

– A barátnőmmel. Vagyis, nem a barátnőm, csak a szobatársam. Sokszor úgy fölbőszít, meg tudnám tépni. Az lesz a nagy nap, amikor megszabadulok tőle meg az albérlettől.

A férfi rápillantott. Félreérthetetlen. S Margit beszédesen visszamosolygott. Aranyos nő ez! Szép nagy a popója, de az jó.

– Mit tudsz a férjedről? – Jobb nem jutott az eszébe.

– Már meghalt. Rendőr volt, lelőtték.

Elakadt a társalgás, amely egyébként sem volt valami élénk. Lajos sehogy se tudta eldönteni, hogy most forszírozza ezt a kényes témát, vagy tegyen úgy, mintha nem is hallotta volna. A hallgatgatás kétségkívül egyszerűbbnek tűnt, csak hát így nem megy semmire.

Nagy sokára, Nyíradonyt elhagyva szólalt meg ismét.

– Kényelmesen ülsz?

– Igen. Klassz kis autó ez.

Ehhez most jó pofát kéne vágni. Bókolni, önfeledten fecserészni, vicceket mesélni. Nehéz, baromi nehéz, a rohadt életbe.

Margit megkönyörült rajta, alvást színlelt. Magában viszont bosszankodott, hogy ez a Lajos, aki nyilvánvalóan akar tőle valamit, nem képes szavakba önteni szándékát. Az útnak lassan vége, s még meg sem beszéltek egy debreceni randevút.

Alszik, nem zavarhatom, nyugtatta magát a férfi. Mindjárt oldódott a görcs, kicsit bátrabban lélegzett, a pulzusszáma is csökkent valamelyest. Valószínűleg arra gondolt, a sors akarta, hogy találkozzanak, mert egymásnak rendelte őket. Habár, ki tudja?

Debrecen határában Margit kinyitotta a szemét és csábosan rámosolygott. Végre elég bátorság gyülemllett föl benne...

Legalább két órája ücsörögtek már a presszóban. Ezalatt mindkettő a kínok kínját élte meg. Lajos alig bírt épkézláb mondatokat alkotni. Szünet nélkül frusztrált az agya, sehogy se tudta megzabolázni szertelen vágját. Margit terebélyes hátsó fertályába mártogatja meredt hím-vesszőjét – majdhogynem plasztikusan érzi a sikamlós testet, hallani véli a kéjsóhajokat.

A nőt sértette ez a magatartás. Már a negyedik szál cigarettát szívta, pedig idejövet nem állt szándékában rágyújtani. Érthetetlen ez a különös, eltompult viselkedés, ami szöges ellentétben áll a férfi lényéből kigőzölgő sóvárgással. Borzasztó! Olykor makog valami, aztán csak a szakállát babrálja. Egyébre se képes.

– Iszol még egyet? – szólalt meg Lajos.

– Iszom.

Intett a pincérnek, aki már tudta a dolgát. Az asztalra helyezett öblös konyakospoharakban egykedvűen himbálózott a borostyánszín párlat. Mindkettő az italban fickándozó fénypontot leste. A férfi rettegett, hogy rosszul áll a szénája. Valahogy át kéne esni az első szeretkezésen. Attól lehiggadna, utána már...

– Csirijó!

– Neked is!

Hirtelen Kati után vágyott. Bitang jól megvoltak. Az ital végigmarta nyelőcsövét, leért a gyomrába. Hogy ismerkedtek meg? Már nem emlékszik. Innen olyan természetesnek tűnik. Érezte Margit cigarettájának a szagát. Katival lehetett miről társalogni, volt közös témájuk. Ezzel az átkozott szófukarsággal semmit se tud kezdeni. Csak lennének már túl az első éjszakán.

– Gyere föl hozzám – bökte ki vakmerően.

– Csak így! – Meglehet, a nő már rég ezt várta, mégis csodálkozást színlelt.

– Nem vagyunk már gyerekek.

Először virította ki lapjait, vállalván a vereséget. Borzasztóan restellte magát, mintha szemérmertlenségen kapták volna.

– Meglátjuk – nevette rá Margit. – Kérhetek gondolkodási időt?

– Ahogy akarod... – Csoda, hogy ki tudta nyögni.

– Bocs’

A nő fölállt, elindult a toalett irányába. Lajos riadt szemmel követte. A betyár hétszentségit! Feszes szoknya, passzos blúz, piszkosul meg lehetne farkalni – de hogy az úristenbe?!

Kellemetlen szag csapott az orrába. Lehúzta a maradék konyakot. – Brr! – A zene, amely egyfolytában recsegett, már idegesítette. Azzal se tudott megbékélni, miért pont a terem közepén telepedtek le. Úgy vélte, mindenki őket vizslatja. Annyira égett a szakáll alatt a bőre, hogy majd’ megőrült. A szíve olyan erővel kalapált, hogy mozgott alatta a szék. – Ez a bár okádék, a világ egy nagy veder szar, nem fog eljönni!

– Emlékszel... – Margit jókedvűen ült vissza. – Emlékszel, mikor tréfából megnyaltad a fülem?

– Nem.

– Tényleg nem emlékszel?

– De – hagyta rá mégis.

– És emlékszel, hogy én erre mit kiabáltam utánad?

– Nem.

A nő csiklandósan fölnevetett.

– Lajos, a tököd olajos!

A söntés mögötti polcon sorakozó üvegeket, palackokat vette számba. – Lajos, a tököd olajos! – Margit viharos kacagás mintha mérföldekről hangzana, alig ért el hozzá. Viszont a kristálypoharak csengését, melyeket a csapos rakosgatott a pulton, élesen hallotta. Csengés, bagószag, merevség. Csillogtak a fémcsővek, a nedves körfoltok az asztallapon, a harangvirág formájú falilámpák meg a pincér fülbevalója.

– Menjünk... Ha...hazakísérlek. – Mintha forró enyvbe mártotta volna a nyelvét, szájpadrólához ragadt, nem bírt egyebet kinyögni. Fölállt, elindult a kijárat felé.

Egymás mellett, viszonylag párhuzamosan, tompán baktattak a Nagytemplom felé, melynek kivilágított tömege uralta az éjszakai várost. Meglehet, nem is ők haladtak, a járda csúszott lassan, hangtalan alattuk.

Talán még nincs veszve minden! – harsogott a kétségbeesés a férfiban. – Csak közölné végre, hogy rendben. Ejtené ki a száján, hogy velem jön!

A kapuban azt remélte a nő, hogy a férfi megismétli a meghívást. Ennyit azért elvár, hogy még egyszer megkérjék.

Néhány perc múlva Lajos magában botorkált egy rosszul megvilágított mellékutcában. Ajkára dacos vigyor fagyott, amit a kurta-furcsa búcsúzással hozott magával. Agya gúnyos diadal-mámorban tobzódott. Még szerencse, hogy nem élte bele magát! Semmit se remélt ettől a nőcitől, így nem érte csalódás. Nagy picsájú, visszeres lábú kurva!

Félórája imbolygott már a kapuban. A lába remegett, sokszor úgy vélte, összeroskad, mégsem indult lefeküdni. Kirázta a hideg albérleti szobájának a gondolatától is. Feje, akárha üres doboz, csak a mérhetetlen hiányérzet, a sikongó magány, a sivárság. Az el nem ismételt meghívás, a mogorva elválás reménytelenül megkeverte benne azt a mozaikképet, amit válása óta hihetetlen önfegyelemmel és akarattal önmagáról összeállított.

Az őt váratlanul megszólító férfi hangjának zöngését úgy itta be, mint szomjazó a forrásvizet. A becéző szavak körbelengték, megbűvölték, abba a tartományba repítették, ahova leginkább vágyott. – Most minden mindegy!

Karon fogták, megsétáltatták, hízelegtek a fülébe. Elvitték az Aranybikába, Martinit itattak vele, megtáncoltatták. Szemébe bókoltak, megnevetették.

Aztán a *Don Juan* ott helyben szobára vitte, ahol nem a legkíméletesebben, de legalább jó alaposan megdugta. A hajnali ébredés megalázó volt, mert a *lovag* búcsú nélkül akart ki-surranni. Margit felserkent.

– Csak így?!

– Bocs’, szívi! Szép volt, jó volt, de nekem családom van! – Azzal lelépett.

A nő sebtében összekapta magát. Lehetőleg feltűnés nélkül szeretett volna távozni, a recepciónál azonban elfogta a kíváncsiság. Bátortalanul a portáshoz fordult.

– Megengedi, kérem, hogy...

– Tessék!

– Ki vette ki a tizennégyes szobát?

A bácsi szánakozva csóválta meg a fejét, de arca csupa részvét volt.

– Ezt tőle kellett volna megkérdezni, még előtte... Azért magának megsúgom – Közelebb hajolt a nőhöz. – Savec Bálint, az ócskás. – Mutatóujját a szája elé helyezte – No, de én nem mondtam semmit.

Meggörnyedt teste árnyékként szédeleg át a résen a reggeli fénybe. Vajon van olyan hely, amelyet neki jelöltek ki? Mi ez a csikorgás, ez a beszűrődés, a láb hová teszi a cipőt, a teste miért bűzlik, hány óra, melyik vágányról indul a következő élet a boldogság felé?

(1996)

Megjelent: *Nem történt semmi* novelláskötet (1996)

Magyar Napló (2005)

Párhuzamos ellenirány novelláskötet (2007)

Debreceni disputa 2010

Zebegénytől Miamiig

Gubbasztottunk a sátorban és szagoltuk az esőt. Nem volt szerencsénk az idővel, merthogy a sátorozó magyar ember – ellentétben a norvéggal – zokon veszi az égi áldást. A Seres meg az Olexa még csak-csak elszórakozott: ezek olyan elképesztő számárságokkal tudták múlatni az időt, hogy az én képem attól rendszerint elfancsalodott. + Állati gyerekesek tudtok lenni! – A szemük összevillant, borzasztóan élvezték dohogásom. – Ne gyújt itt rá, bazmeg! – Kazán szagú a pulóverom. Egész este felém szállt a máglya füstje. Seres gitározott, én meg a festőpalánta lányokkal énekeltem. Szerencsére ők nem ittak sokat. A két üveg Zöldszilváni így is a múlté. – Milyen tájszólással beszélsz? – kérdezte a kisaranyos. + Szatmári. – A határőr srác egyre közelebb óvataskodott tűzünkhöz. Két nóta között tapintatosan indokolta kilétét. – Csak szeretem a zenét, nyugodtan folytassátok. + Gyere, haver, húzd meg a flaskát! – az önálló életre kelt hangjegyek a Duna csillaggal dekorált tükrére hullottak, onnan fölpattantak, s átszökkentek a szemközi szigetre. – „Neked írom a dalt! Neked énekelek!” – visszhangzott némi késéssel vissza. A kisaranyos fát dobott a tűzre. Olexa halkán a fülembe dünnyögte: – Nézd, milyen pici keze van a csajnak! – Nekem a másik tetszett, a dús sörényű. Bódító hónalj-illata volt.

Te, Seres, hány mérföld a távolság Zebegény és Miami között? Francosul kinéztél az anyád vásárolta prolikockás ingeidbe. Ámbár én szerettem rajtad azokat az ingeket. Ritkán értettünk egyet, az ördögbe is! Bitang rossz természete van mindkettőnknek. Én sokszor semmiségeken pöccentem be, melyet nehezen viseltél. Te viszont szeretted szántsándékkal félreérteni a szavaimat, hogy aztán lehessen amiatt veszekedni. Adtunk egymás idegeinek néha rendesen. Te, hogy tudod most elviselni azt a sok hisztérikus amerikai bigét?

Hajnalig danáztunk. A lányokkal nemigen lehetett zöldágra vergődni – szende lelkek voltak. Pedig a dús sörényű után kirázott a frász. Tömérek sötétbarna hajából ítélve elképzeltem, milyen bundás punci-szőre lehet. – Jaj, olyan klassz hangod van! – lehelte rám nyílt rajongással. Minden alkalmat megragadtam, hogy gömbölyű fenekét a retinámra fókuszáljam. Aztán a nóta elapadt, a tűz kialudt, a zsarát is elhamvadt, a két lány visszatért az alkotótáborba, mi meg virradatig ténferegünk Zebegény zugai közt. Olexának támadt egy születésében halálra ítélt ötlete. – Ha már így alakult, nézzük meg a napfelkeltét!

Délelőtt alvás; az eső kopogása ébresztett. De nem hiányzott. Kedélyállapotunk akár egy kifakult, feslett klott gatyra, amit már nagymamám is a sparheltba vetne. – Miért nem húztad be a csajt a bozótba? – dünnyögte száraz hangon Olexa. + A dugásnak meg kell adni a módját. – Seres nyújtózkodott, vonításszerűt ásított; hosszú szőke bozontja, mint összekuszált kenderkóc. – Hümm, ha egy csaj így bámulna rám... + Mit jár a szátok?! Az dumáljon, aki már dugott! – Kénytelen voltam kikászálódni, pisilnem kellett. Vigasztalanul csüngtek Zebegény fölött az esőfelhők. Duna-szag meg pára töménysége nehezedett tudómre, a fák haragos zöld színe megdöbbenett. Sohasem láttam még ilyen iszonyúan zöld fákat.

Miamiban milyenek a fák, Seres? Lásd, a fákról nem is beszélgettünk, mikor itthon voltál. Valahogy más lettél. Minden évben új autód van, holott valaha azt mondogattad: meg sem akarsz tanulni vezetni. Szerettük és ismertük a történelmet, most meg azzal jössz nekem, hogy Auschwitz nem is létezett.

Gubbasztottunk a sátorban és szagoltuk az esőt. Hogy is kezdődött? Már nem emlékszem pontosan. Talán Olexa koppantotta karóráját a gitár oldalához. A hangszer megébredt, hivalkodón bűgött bele a nyomasztó csendbe. Seres mohón kézbe kapta. – Szerezzünk egy új számot! – Ujjai a húrokba csaptak, a sátor szűk légtere harmóniává lett. A lendületes dallam

oldani kezdte a gyászos hangulatot, vértelen arcunkba visszatódult az élet. Azt a néhány köbmétert egyszeriben betöltötte valami víg összeesküvés. Minden előzmény nélkül tört ki belőlem: Miami! Miami! Miami! A Duna-parton, Zebegénynél verte az eső azt az NDK-s zebracsíkos sátor, melyben három örült óbégatta: Miami! Miami! Miami!

Seres, hallom egész jól megy mostanság neked. Magamról ezt korántsem állíthatom. Tehetős, világlátott ember lett belőled. Viszont az is a fülembe jutott, hogy nő-gondjaid vannak. Az úristennek se tudsz összevakarni egy valamirevaló fehérszemélyt. Látod, én legalább jól el-vagyok a gömbölyű seggű, selyem-puncis, derék magyar nők között.

Délutánra elállt az eső. Szétszedtük, elcsomagoltuk a sátor. Előhalásztuk az utolsó fillérjeinket, vettünk egy nagyobbacska sültteket. Fröccsre sajnos már nem jutott. Evés után stoppal indultunk haza.

Eszedbe jut néha Miamiban Zebegény, haver?

Hol van már az a sátor meg az a dallam! Olexa neves grafikus lett, én pedig maradtam, aki voltam: munkás-paraszt, nótafa, zugfirkász, vagyis, „echtemagyar”.

(1996)

Megjelent: *Nem történt semmi* novelláskötet (1996)

Spanyolnátha (2006)

Plazmás az égben

– Szoktál emlékezni „arra”?

– Gyakran. A tények és déjá vu bűvös mezsgyéjén vált alkotóelemmé bennem. Az a frakcionálóvá átalakított ódon szövődeépület, mint külön világ a peremvárosi diszharmóniában, félhomályos csarnokával, benyíló, szürkefalú termeivel, vacogó hűvösségével és kísértő melegségével maga volt a testet öltött anakronizmus, melyen át tovább teremtnének a meg sem történtek is.

– FERI BÁTYÁD...

– Nem a legkorszerűbb üzem a miénk – magyarázza Molnár művezető –, ez van, inkább hasonlít egy középkori alkimista barlanghoz, de jó kis csapat jött össze, majd meglátja, családias hangulat, móka meg minden... Ez itt a labor, egyben tartózkodó, cigarettázni csak itt lehet... Új kolléga! – mutatja be Molnár művezető. – Jöjjön, menjünk tovább... A dekantálóban vagyunk, látja, ezekben a nagy edényekben ülepszik a szérum, a pincét meg a vegyszerraktárt majd később az Attila megmutatja... Legfontosabb hely a fugaterem, nincs itt valami meleg, tudja, általában mínusz tizenkét fokban kell dolgozni, na nem hosszú ideig, különben megromlana a plazma.

– Nem szokott itt nagyon bűdös lenni?

– Dehogy! – tiltakozik a művezető. – Az volna ám a cifra, ha megbuggyanna a vér, vagy valami!... Hát, egyszerűen szólva ennyi, jó munkát kívánok, érezze magát otthon nálunk, lehet, pár év múlva maga lesz a főnök, én pedig a beosztottja.

– Honnan jött? – kérdezi *tőle* Attila négyszemközt.

– Tegezz, rendben?

– Jó. Honnan kerültél ide?

– Utoljára a pénzverőben dolgoztam. Az éremgalvanizáló üzemben.

– Miért jöttél el?

– Összebalhézta a főnökeimmel.

– Hol szeretnél lenni? Hidegben vagy melegben?

– Választhatok?

– Persze.

– Mit tanácsolsz?

– Legyél Gaál Imre bácsival meg velem a hidegben. Imre bácsi az ász, a legjobb szakember. Az ő keze alatt öröm dolgozni. Elvégezzük a munkát, és kalap-kabát, mehetünk haza. Feri bácsiék sokszor estig is elpiszmognak.

– A drágalátos Kareszkáról ne vegyél példát – mondja *neki* a laborban Feri bácsi sok szemközt. – Nem egy rendes ember.

– Maradjon már, Feri bátyám! – felesel rá a sértett, kerek képén gúnyos vigyorral.

– Lusta, mint a dög, meg semmi tisztelet nincs benne az idősebbek iránt. A kajádat pedig dugjad el előle, mert mindent felfalja.

– Maga meg minden nap kifuttatja a kakaóját. Lesse már meg, hogy néz ki az a szerencsétlen rezsó.

– Láttam mongolokat – szólal meg az új fiú. – Mit keresnek ezek itt?

– Szakmai gyakorlaton vannak. Holnap hozzánk is irányítanak egy palacsinta képűt.

– Ez az Attila marha erős gyerek – szavalja Ottó, a költő lelkű plazmás, aki verseivel szokta abajgatni munkatársait. – Fél kézzel emelgeti a kannákat, pedig az tele vérrel megvan legalább harminc kiló, le is szakadna a karom, ha én is úgy csinálnám, de nem is érdekel az egész, szarok bele, két hét múlva lepattanok, megyek vissza a régi szakmámba.

– Éspedig?

– Hullaszállítónak. Hidd el, az a legfrankóbb meló a világon. Sokszor van egy kis mellékes lóvé, meg ez, meg az, na ja, néha kicsit trutymós, de ki lehet bírni, baromi érdekes, egyforma halott nincs, mindegyikben van valami egyéni, meg olyan elvont, nézem őket, hát mintha sose lettek volna működő emberek, már kezdettől élettelen lenne mind, bár nem tudom, mit szólnék, ha az anyámat látnám kiterítve...

Kiss Feri, akinek olyan a képe, mint a meggyűrődött kátránypapír, megelégteli.

– Baszd meg, Ottó, te rosszabb vagy, mint a Kossuth Rádió, mert azt legalább ki lehet kapcsolni.

– Hangosak a fugák, mi?! – kiáltja Attila a mínusz tizenötben a *fülébe*. – Figyeld csak, hogy csinálja az Imre bácsi! Nagyon érti a dolgot, úgy ismeri a gépeket, mint a tenyerét! Mindjárt lehet töltögetni!

– FERI BÁTYÁD MÁN...

– Hogy legyen akkor, miszter? – kérdezi Molnár művezető Gaál Imrét az irodában.

– Hát, hogy is kék... Az öreg Ferkó, Gábor meg a... hogyishíjják mennek a vágóhídra, én Attilával meg Karcsival fogadom őket.

– És Ottó?

– Áh, Ottóra nem lehet számítani!

Attila nevet.

– Igaza van Imre bácsinak!

– Na, jó lesz így, Mónár? – Gaál Imre lapogatja a művezető vállát. – Egy hosszúnyakúval még nem számoltunk el. Emlékszik?

– Szétviszi a szél az agyamat! – kiáltja Gábor a teherautó platóján. – Ezt is a munkahelyi ártalmak közé kéne sorolni! Voltál már vágóhídon? Nem? Fűh, tikkasztó hely, majd meglátod. Hoztad a fehér sapkádat? Jó. Azt fel kell tenni, különben elzavarnak. Ne lepődj meg, ha a hentesek elkezdenek durváskodni.

– Fél óra múlva kezdődik a vágás – közli Feri Bácsi a kettes feldolgozó előcsarnokában –, addig falatozzunk. Hoztam egy kis meleg pörccöt, főtt császárt, pecsenyét most nem adtak a gecik.

– Ilyenkor a legjobb, frissen! – csámcsogja a sofőr.

– Na, lássunk munkához!

– Figyeld azt a böllért – súgja Gábor *neki*. – A pofázmánya már idomult a környezetéhez. Kifejezéstelen és érzéketlen, akár egy döglött sertése. El tudnád képzelni ezt az embert mondjuk festőművészeknek?

– Hát nem!

– Csupa vér lettem! – panaszkodik az új fiú a visszafelé úton. – Úgy nézek ki, mint valami tömeggyilkos.

– Ez így szokott lenni.

– Még az arcomra is fröccsent... Apám! Te nem is láttad, mert kimentél kannáért; mit műveltek? Az a dagadt hentes a mutatoujjával kivájta az egyik ledöfött disznó szemét, és hozzávágta a kollégájához. Az meg visszanyeste, erre aztán a többiek is elkezdtek kisedni a dögök szemét, és verdesték egymáshoz. Közben meg veszettül rőfögtek.

– Ez még hagyján, csinálnak ennél vadabb dolgot is.

– Azért van vele munka, igaz? – kérdi Gaál Imre inkább *tőle*, s beindítja a szeparátort. – Ládd, ez választja el a vértestet a plazmától. Az a lényeg, hogy folyamatosan kell feltölteni, ki ne ürüljön a tartály, mert ha levegőt kapnak a lamellák, mindjárt máshogy fog viselkedni.

– Kikészül a derekam ettől – zihálja Karesz.

– Gyenge legény vagy, hékás! – veti oda Feri bácsi.

– Mi a neved? Hogy hívnak? – faggatja másnap Attila a mongol fiút. – Értesz engem?

– En...nem beszél...madzsar.

– Várjál – taktikázik a magyar fiú. – Én – magára mutat –, Attila. Te? – az ázsiai felé bök.

– Á!... Inkdzsárgál.

– Inkdzsárgál.

Molnár művezető perdül a laborba.

– Lássuk csak. Attila tanítja a mongol barátunkat, Gábor méri a citrátot, *maga* készíti a fiziológiás sóoldatot, Feri bácsi épp nem csinál semmit. Legyen szíves, Feri bácsi, ezt a szállítólevelet elvinni az irodaépületbe.

– Apja faszát a Molnárnak! – fakad ki az öreg, miután a művezető távozott. – Most hagytam abba a dekantálást, épp leültem egy cigarettára. Dohányzom, most ez jár nekem!

– Igaza van, Feri bácsi – jegyzi meg az új fiú. – Különben is, nem fullajtár maga.

– Egyre jobban tetszel nekem, te gyerek!

– Köszöntöm a nagyérdemű plazmás brigádot! – kezdi Almási üzemvezető a termelési értekezleten. – Ha az Isten meg a „párt” is úgy akarja, fél éven belül elkészül az új Plazma-üzem. Meglátják, mennyivel másabb lesz ott minden.

– Van egy olyan sandám, odébb lesz az még – dűnnyögi alig hallhatóan Kiss Feri.

– Ne mondja már! Júniusra elkészül.

Gaál Imre legyint.

– Eztet szajkózzák már öt éve.

Attila nevet.

– Szóval célegyenesben az új üzem, tavasszal elkezdjük a költözést, mindenkitől a maximumot várom. Korszerű készülékek, pneumatika, az egész gyártási folyamatot előről kell tanulniuk. Miután beüzemeltünk, ötször annyi gammaglobulint és albumint fogunk termelni, mint most, mellette még, ami adódik. Remélem, ott már nem lesz ennyi vakarózás, két kapura könyöklés. Mert vallják be őszintén, sose szakadtak meg a munkába. Nézzenek csak körül, ez itt egy kupleráj.

– Ha a dolgozó munkaideje jól meg van szervezve – kotyog közbe az új fiú –, senki nem tud lógni.

– Nézze – válaszol *neki* kelletlenül az üzemvezető –, a technológia adott, mindenkinek a kisujjába kell, hogy legyen, azonkívül a tisztaság, a higiénia, a rend mindenkinek jól felfogott érdeke. Nem gyerekek maguk, hogy ezt állandóan a szájukba kelljen rágni.

– Elnézést, más véleményen vagyok. Szerintem minden dolgozónak pontosan meg kell határozni a feladatát, ahogy Japánban. Mert ha ránk bízzák, hogy magunk szervezzük meg a melót, annak csak civakodás lesz a vége.

– De, nehogy már ne tudják eldönteni, mi a napi feladat, bassza meg! Hát nem hülyék maguk!

– Sőt, mindenki okos, rafinált. Ha a tennivaló nincs pontosan leszabályozva, a legtöbb ember csak a könnyebbik felét fogja meg a munkának, nem? Hát ez van az egész rohadt országban!

– Ezt fejezzük be! Nem azért vagyunk itt, hogy marhaságokról pofázzunk!

Másnap odaszól *neki* a művezető.

– Kérdezte az Almási, hogy vagyok megelégedve a munkájával. Mondtam, nincs magával semmi probléma.

– Köszönöm. Ismerős a dolog. Ha valamiről véleményt alkotok, mindjárt azt szűrik ki belőle, hogy bojkottálni akarom a munkát.

– Feri bátyád egy figura – magyarázza neki Gaál Imre négyszemközt a pincében. – Rosszban van az egész családjával. A felesége nem hál véle. Egyszer vótak csak együtt, a nászéjszakán, abbul született a Jani fia. Onnat oszt az asszony kitiltotta az öreg Ferkót a hálósobából. A fiával aludt egész tizenkét éves koráig. Agybajos az az asszony, vagy mi a tályog. Az öreg is idegroncs lett, de abba bízott, ha felnőtt a fia, magához édesgeti. Összespórolt egy zsigát is a Janinak.

– Gyere, Inke, hordjuk fel a pincéből a polietilénglikolt! – hívja Attila a mongol fiút. – Közben énekeljük: Száz forintnak ötven a fele!

– Szá porinnak ötven a pele...

– Ez az Attila meg van zavarodva a mongolokért. De csak fiúzni tud a bolond – terjeszti az érintett háta mögött a sofőr. – Pedig bármelyik mongol bukszát megbaszhatná. Neked kell egy? – szegezi az új fiúnak. – Hívjam ide a Cickét? Na, megfarkalod?

– Áh, hol?

– A kistraktárban, papírvattán.

– Neeem!

– Na, mit izélsz!

– Áááh, nem!

– Fut a kakaó, Feri bácsi! – ordítja Karesz a laborból.

- Maga értelmes fickónak látszik – mondja *neki* négy szemközt Molnár művezető. –, kíváncsi vagyok a véleményére. Kivel szeret legjobban dolgozni?
- Gáborral meg az Attilával.
- Kit tart a legjobb munkaerőnek?
- Feri bácsit.
- Feri bácsit? Ez meglep. A többiek sokat panaszkodnak rá. Nemigen kedveli senki.
- Talán mert erős az érzelmi hullámváza. De mind fizikailag, mind időben többet dolgozik a fiatalabbaknál. Érthetetlen, miért keltik rossz hírét.
- Érdekes, amit mond. Tulajdonképpen nekem sincs bajom az öreggel. Még szórakoztat is, mikor leül reggelizni, keresztbe fonja a lábait, ölébe veszi ütött-kopott kis piros lábasát, és komótosan bekanalazza a kakaóban-papiját. Tudja, sose volt ő egy észlány, de már kevésbé érdekes, másfél év múlva nyugdíjba megy. Azt hiszem, mindenkinek az lenne a legjobb, ha már nem jönne át az új üzembe.
- Pedig nem ér kevesebbet, mint Gaál Imre.
- A miszter intelligens. Amit én végigcsináltam azzal az emberrel, az nem volt semmi. Tudja, ez a koszfészek tizenöt éve üzemel ideiglenesen. Tizenöt éve állítunk elő értéket, szinte értéktelen berendezéssel. Kivéve a speciális FC-100-as centrifugákat.
- FERI BÁTYÁD MÁN A FŐD...
- Ottó lefalcolt a hullásokhoz.
- Na, hál' Istennek!
- Gyere, mongol, egyél! – hívja Feri bácsi Inkdszárgált. – Ehun e a sült hús, mind befald ám, mert sovány vagy!
- Micsoda pecsenyeillat! – jön be Karesz a laborba.
- Pukkadj meg, nem kapsz belőle!
- A mandulaszemű legyűri az utolsó falatot is.
- Koszonom, Peri baci.
- Gyorsan tanul az Inke, igaz?
- Na, most hogy végeztünk a kajálással, hörpöljünk egy kis jó magyar bort, és énekeljük el: Szép a pina, mert fekete...
- Hát, Feri bátyám! – Attilából kitör a nevetés. – Ilyen disznó nótát tanítani ennek a szegény fiúnak!
- Szép a pina, mer pekte. A ja isten temretemtereme...
- A teremttével még gondjai vannak.
- Gábor jelenik meg a színen.
- Megkaptam a behívómat!
- Gratulálok! – szól elismeréssel Gaál Imre.
- Őszinte részvétem – húzza el Karesz a táskaszáját.
- Figyelj, haver! Milyen Magyarországon? – kérdi Inkdszárgált az új fiú.

– Jo.

– És, hogy látod? Mi a különbség? Érted? Mi a különbség Mongólia és Magyarország között?

– Á... Madzsarországba – erőlködik a mandulaszemű – sok ember, keves ló, á...Mongolia keves ember, sok ló.

– A léhűtő sok nálunk, nem a magyar! – költi tovább Feri bácsi. – Tegnap láttam egy roma csávót, ki volt írva a dzsekije hátuljára, hogy lóvé. Persze, a pénz kellene neki, de dolgozni, nuku!

Karesz felölti jellegzetes gúnyvigyorát.

– Maradjon már, Feri bátya! A love nem azt jelenti, hogy pénz. Az egy angol szó, lát-nak kell ejteni, és azt jelenti, szerelem.

– Apád faszát! A cigány azt mondja a pénzre, lóvé!

– Az nem azt jelenti, értse már meg a fonnyadt agyával!

– Takarodj innen, te mocskos – üvölt az öreg céklavörös képpel –, mert hozzád baszom a keverőfát!

Meg is teszi. Fölé száll.

– Feri bátyám, azért moderálja mán magát! – szól rá Gaál Imre. – Majdnem kupán tanálta. Oszdt faszájul néztünk vóna ki.

– Jól dolgozol, érted! – mondja az előcsarnokban kannamosás közben Attila a mongol fiúnak.

– Nagyon szorgalmas vagy.

– En nagyon szegyeill magam. Peri bacsí ad nekem sok-sok kaja. En már nem enni, en szegyeill magam.

– Megmondom neki, jó? – ígéri Attila.

– Nem talál elfoglaltságot? – penderül közéjük Molnár művezető, s szegzi *neki* a kérdést. – Igazán főlhordhatná a pincéből az üres üvegeket, és töltögethetne beléjük ötven milliliter véralvadásgátlót.

– Jó, hogy mondja, főnök. De miért nem szólt előbb, már rég elkezdhettem volna.

– Tudja, nem árt együtt élni a munkával.

– De ismerhetné már az álláspontomat. Utálom, ha nem a felettesem adja ki a munkát, hanem nekem kell improvizálnom. Azt a dzsessz zenében szokás, és én ott nagyon szeretem. De a munka legyen előre látható, precízen összehangolt. Hadd javasoljak valamit. Minden áldott reggel összetrombitál bennünket, és elsorolja mindenkinek, mi lesz az aznapi feladata. Műszak végén leellenőrzi, aki elvégezte, megdicséri, aki nem, megbünteti, Higgye el, fog menni a meló, senki se akar sündörögni, bujkálni, ellógni. Na, megegyeztünk, főnök? Holnap reggel talpig kinyalva jelentkezünk az irodájában.

A művezetőnek nincs szava, ám Attila fuldokol a nevetéstől.

– Jaj, de jó! Haver! Boldog vagyok, hogy megismertelek. Még sose találkoztam ilyen jópofa sráccal.

– Tessék, a fokos – nyújtja át az új fiú a nikkelfényű kis baltát Feri bácsinak.

– Pofás! – örvend az öreg. – Faragok bele egy jó erős nyelet, oszt ezzel fogok sétálgatni Tahiban. Na, itt az üveg bor. Saját termés.

– Megisszuk együtt.

- Ahogy gondolod.
 - Mikor jössz ki a tanyára? – kérdi *tőle* Feri bácsi fél órával és három pohár tütüvel később. – Jó helyen van. Tahi legszebb részén. Szerencsém volt, még olcsón vettem a telket, aztán a saját kezemmel húztam fel rá a vityillót.
 - Hétvégén kinn az egész család?
 - Apjuk faszát! – Az öreg nyakán kiüt a libabőr. – Az asszony már évek óta nem ment Tahinak még a tájára se! Azért vettem nemrég a fiamnak autót, hogy könnyebb legyen a lemenet. De hébe-hóba tudom csak rávenni, hogy kiautózzunk a telekre. – Vívódik, előhossa-e vagy sem. – A menyem nem beszél velem, az unokámat is eltiltották tőlem. Pedig megmondtam annak a balfasz fiamnak, ne vegye el azt a ribancot. Látszott az egész pereputtyán, hogy olyan sötétek, mint a korom. Teljesen kikészítettek, a bűdös rohadt életbe!
 - Látom, jól elvannak! – fordul be Gaál Imre.
 - Jöjjön, igyon egy pohárral!
 - Én abból nem iszom. Az nem bor. Inkább hozatok valamelyik fiúval egy hosszúnyakút.
 - Apja faszát ennek is – súgja az öreg.
- Valahol az országúton a ZSUKK belsejében.
- Tudja, mennyit kancáztam én már? – harsogja a sofőr, hogy túltegyen a motorbúgáson. – Vagy húsz éve járom az országot. Áh, több. Nem rossz buli ez, majd meglátja. Mit csinálsz, te ökör!
 - Egész estig szedik a vért?
 - Attól függ. Van úgy, hogy befejezik négykor. Más esetben hétig is eltarthat. De utána mindig elmegyünk egy csehóba. Nézz a pofád elé, nyanya! Tízkor, tizenegyor szoktunk visszaballagni a szállodába.
 - Jó helyeken van a kvártély?
 - Persze. A doktor uraknak az dukál.
 - Ide tartsa az üveget – sürgeti *őt* Almási üzemvezető egy szakadt kis tanyán. – Közelebb, ne féljen a lótól, megérzi.
 - Nekem is hozzon kettőt – szól Bartos doktor.
 - Rendben!
 - Hó! Hóóó!! Menjenek arrább! El innen, ez a ló megbolondult! – kiáltozik az üzemvezető.
 - Huh, meleg helyzet volt. Majdnem odapréselt bennünket.
 - Laci, meséljen a lovakról – kérleli az új fiú Almási üzemvezetőt a restiben, ahol négyen ülnek az asztalnál egy-egy teli korsó sör mellett.
 - Nos, a kevert parasztló helyett manapság a mezőgazdaságban leginkább a sodrott fajtát használják, amely a melegvérű és hidegvérű kereszteződéséből jött létre. Fogathajtásra, katonai célokra, hobbira a nóniusz a legalkalmasabb. A sportlovak többsége félvér. Ezt az itthoni fajták és az angol telivér keresztezésével hozták létre. Látni imitt-amott muraközit, ismeri, az az óriástermetű állat.
 - Abba oszt van erő – veti közbe a sofőr.

– Van, az anyja szentség, nem lehet úgy megrakni a stráfot, hogy el ne vigye. Érdekes fajta a lipicai. A sötét színű példányok hét éves koruk körül kifehérednek. De nem csak ezért különlegesen könnyen idomíthatóak, jó idegzetűek. Lovas revüben, műlovaglásban használják nagy előszeretettel.

– Melyik fajtát hozták be őseink?

– Sajnos az rég elkeveredett. Már a honfoglalást követő években elkezdtek keresztezni a nagyobb termetű nyugatiakkal. Árpádék lova közepes marmagasságú, igénytelen, strapabíró jószág volt. Talán a tarpán meg a hucul külső jegyeit viselte magán, helyesebben azokhoz tudnám hasonlítani. A török időkben az arabs telivérekkel fedeztették szorgalmasan, Széchenyi meg behozatta az angol telivéreket; így nemigen lehet már negyedrészen sem föllelni az ősi vérvonalat.

– És ma üzlet a magyar ló?

– Ah, a tenyésztése semmi esetre.

– De a hormon az igen – szól közbe Bartos doktor. – Csak sajnos kevés ló van már az országban. Alig tudjuk összegyűjteni a megrendeléshez szükséges vemhes kancavért. Pedig ebből jól profitálhatnánk, elhiszi?

– Egyidősek vagyunk. Miért nem tegezel?

– Hadd válaszoljak én – kap rá az üzemvezető. – A mi vállalatunknál ez egy régi szokás. Az állatorvosok magázódnak a beosztottakkal.

– És a művezetőkkel? Csak vicceltem. Egészségünkre. – A sofőr kuncog. – Én, amúgy kedvelem Molnárt, dacára annak, hogy nem testesíti meg számomra az eszményi vezetőt. Ebéd után már nagy ívben tojik a munkára, egyéb gondja sincs, minthogy beáztassa a kukoricát és begyűjtse a gilisztákat a délutáni pecázásra.

Almási talányosan mosolyog.

– FERI BÁTYÁD MÁN A FŐD ALATT VAN! – fogadja e szavakkal Gaál Imre a nyaralásból visszatért, már nem teljesen új fiút. – Pont ama hétvégén halt meg, amikor szabadságra mentél. Hétfőn hiába vártuk az öreget, nem jött. A Jani fia ugrott ki érte kocsin Tahiba, oszt ott talált rá a kerti budin. Ódalra vót bukva, orrán, száján, fülén a vér megalvadva. Megütötte a guta. Gondolom, mialatt a dógát végezte, eszébe jutott a hálátlan családja, attul beidegesegett, az agyába tódult a vér. Ennek oszt vót egy sorsa. Se az asszonyba, se a fiába nem vót semmi öröme. Hogy bízott benne, hogy majd az unokáját magához édesgeti. Előtte héten sorolta, hogy majd elviszi kirándulni, megtanítja úszni, fára mászni...

– Tudja – mesélte később Molnár művezető –, érdekes házasság volt a Feri bácsié. Ez a szegény ember végzetesen szerette a feleségét, pedig az közel se engedte magához. S az öreg, ahelyett, hogy elvált volna, végigszenvedte mellette az egész életét.

– Különös – jutott eszébe a már korántsem új fiúnak –, milyen ifjonti hévvel tudott méregbe gurulni. Az arca bevörösödött, remegett az orrcimpája. Jaj, azt sose felejttem el! Épp szűrtünk a Feri bácsival, mikor jött az a két svéd szerelő, hogy megvizsgálják az ALFA LAVAL szepárátort. Feri bátyám felpattant, benyargalt a laborba, két másodperc múlva már vissza is tért, hozott valami papírsomagot. Rátette a szűrő lemezeire, látványosan kicsomagolta, hát akkor látom, hogy két szelet puncstorta az. Azt mondja nekem: egyél faszikám! A két svéd hökken ten meresztette ránk savószekeit, én majd elsüllyedtem a szégyentől. Faképnél hagytam az öreget – ekkora blamát! Hova az apád faszába szaladsz, kiabált utánam, hadd lássák a külföldiek, hogy jól élünk!

– Uraim – mutat körül Almási üzemvezető –, itt a mennyország, az új Plazma üzem?

Attila az erős, szorgalmas fiú, ritkábban nevet.

– Hogy érzed itt magad? – kérdi munkatársát fél év múlva a már egyáltalán nem új fiú.

– Rosszul! A régi plazmában sokkal jobb volt.

– Tudod, mit álmodtam? Kart-karba öltve vonultunk a felhőkön és énekeltük: „A plazma-feldolgozó senkitől se fél!” S az ég legközepén állott egy fura épület, amely erősen emlékeztetett a régi üzemünkre. Bejáratánál peckesen állt Feri bácsi, feje körül glória, és így kiáltott felénk. – Mi az apátok faszát kerestek itt?!

(1996.)

Megjelent: *Nem történt semmi* novelláskötet (1996)

Magyar Napló (2004)

Az év novellái antológia (2005)

Párhuzamos ellenirány novelláskötet (2007)

Pesti capricco

Tombol a nyár, a szőke pesti panel-nyár, háztömbök délibábja ölén várom a kék buszt. Nyár, nyár, észvesztő, aszfaltpuhító, rekkenő Füredi lakótelep, hőkatlanban lebegő tízemeletesek, tikkadt kiskocsmák, feneküket riszáló barnára sült lányok, egy bábész mosoly a világ, kamaszos könnyelműség minden rezzenés... Ritka pillanat, békében vagyok magammal, semmiért sem orrolok rám, imádattal rajongok most velem lenni. Zeng bennem a vigalom meg a legújabb dalom, hangtalan sziszegem a fogam alatt, s hallani vélem a kísérőzene lüktető szólalmait (na majd ezt hallgassátok meg, srácok!), telibúgja bódult agyam, mindettől kiragyog belőlem az alkotás elíziumi gyönyöre, Piros szerint ilyenkor legszebb az arcom.

Izzanak a percek, elégtlenül várom a százharmincast. Szembetűnően túllőtözött manus ögyeleg körülöttem, nyűtt zakó, redvás szövetnadrág rajta, csuklóján mocskos reklámszatyrot lógat. Szagos, mint a Rákospatak, olajos, vegyszeres, erjedt kanális-ájtart áraszt. Vélem, fölkeltem az érdeklődését, rám pályázik, kerülget, már-már tapintatlanul közel oldalog. (Tudod mit, öreg, ez egyszer jókedvemben találtál. Nem riaszt meg toprongyos külsőd, dögszagod miatt sem fintorgok, hősieken eltűnök, lásd, kivel hozott össze a sors. Bizonyára mások kerülnek, mint a leprást, tessék, itt egy kis kárpótlás, te szegény, az állandó megaláztatásokért.) Egyre merészebb az ipse, megáll részut előttem, oldalvást az arcomat fürkészi, nyilván lát rajtam valamit, ami aligha elutasító, ellenkezőleg, derűs fizimiskám tovább bátorítja. Még közelebb settenkedik, lopja a távolságot, de közben menekülésre kész, kissé meggörnyed, alázatos pózt fesz föl, s végre rászánja magát: – Bocsásson meg, uram, megengedi, hogy meséljek magának az életemről? – A hang tompa, elfogódott.

(Hohó, barátocskám, túl messzire mentél!) – Nem vagyok rá kíváncsi! – közlöm határozottan és átnézek rajta. Meginog, tétován hátrább tolat, ám de nem bír tágítani, valahogy ráérez kedélyállapotomra, hogy elutasításom korántsem fakad morózus háttérből. – Koreai veterán vagyok... – kezdené, szavát azonban elnyomja a begördülő csuklós, kéjes sóhajjal nyílnak az önműködő harmonika-ajtók, nyúlánk nő a leszálló, lenge gézruháján áttetszik háromszögletű pirospöttyös bugyija. Szaporán, kölykösen ugrok járműre, vannak utasok jócskán, sikerül elfoglalnom azért törzs-állóhelyem, a csukló forgórészében, megmarkolom a függőleges fémcsövet, kisterpeszt veszek föl, talpig készen vagyok a közlekedésre. Nagyot rántva már indul is alattam a gumipadló, okádék szagával hirtelen vágódik mellém a veterán, minden átmenet nélkül dumálni kezd hozzám, mintha az iménti elutasításom meg se történt volna. – Ott is volt ilyen dög meleg hohó a sátorban valóságos pokol azt mondja Tóni csesszétek meg én csinállok mindjárt Szibériát hát oszt behozott egy oxigénpalackot a svédfogóval leütötte a tetejéről a szelepet, majdnem pofán gyűrt vele de oszt kiobbant belőle a sűrített oxigén hát tényleg olyan hideg lett mint a jégveremben... Többen felénk bámulnak, nem mondhatnám, hogy teljesen nyugodt volnék, de eltökélt annál inkább (nyomjad csak cimbora, én ugyan meg nem mukkanok!). – ...a palack tiszta deres volt a hülye Lugosi meg azt mondja hapsikáim nekem még a nyelvem is izzad oszt akarja nyalni a palackot ojjá mindjárt elrántotta oszt leszakadt a nyelvéből egy darab elkezdett ömleni a vér tiszta vér lett az ingje... – Lopva rápillantok, nyomban meg is bánom: retekfőlt feketéllő nyaka, szénporos képe, szőszökkel tűzdelt csim-bókos bozontja láttán elfog az undor. Honnan a pokolból szalasztották ezt az ágrólszakadatot? Fikarcnyit eltűnök: vajon tényleg megjárta Koreát? Mit foglalkozom vele, engem várnak a srácok, vár a zene, majdan a színpad, a siker! Csak nem állok le ezzel a szutykos, hajléktalan nyárimikulással! – ...kivezényeltek minket a tűzvonalba na ott aztán volt haddelhadd a légnyomástól összevissza rohangáltunk mint a kába csirkék hohó oszt mellettem robbant fel az akna Tóninak lenyírta mindkét lábát alig bírtam őt kimenteni most tolokocsin jár nem ismeri véletlenül a Blahán szokott villamosjegyet árulni szerencsétlen nagyon megjárta szokta is

mondani Sanyi a бүдös istennek mentettél meg... – Furán festhetünk így kettecskén: a koma csak fűjja, én meg fapofával elnézek a feje fölött. Még gyönyörű, nem veszem föl a kesztyűt, és nem is fogok holmi rinyálós nőszemély módjára elmenekülni előle. A legjobb helyen állok, jogom van itt állni, remélem az alkalmi publikum is osztja a véleményem. – ...nézzen ide mit mutatok én magának na nézze csak meg... – Kotorász zizegős műszatyrában, előhalász egy csillogó tárgyat. Önkéntelenül odasandítok, krómozott bokszer tűnik a szemembe, meglepődöm, mondhatni, kissé meg is rettenek. Akárha profi pszichiáter, tüstént észleli riadalmam. – Jaj, ne ijedjen meg, kérem! Csak azt szeretném kérdezni, mennyit adna érte? – Büszkén fölszegem a fejem, keménységet erőltetvén arcomra, belebámulok a semmibe. (Jártasd csak a pofádat, pajtikám, a kutyát nem érdekli! Amúgy mindjárt leszálok.) – Jó kis szerszám ez, vadonatúj, esküszöm az életemre, még nem használtam! Odaadom egy lepedőért... nyolcszázért... hatszáz forintért. Na rendben van, ötszáz a legutolsó ajánlatom. Tessék, ötszázért a magáé! – Lassít a busz, nekilódulok, a sűreje felé tülekszem, lehetőleg fürgén, nem tagadom, bízom abban, hogy a veterán nem jön utánam. Elszalomozom egész a hátsó ajtóig, néhány másodperc még és a szabadban vagyok, rögvest óriási léptekkel eredek neki, arra se vesztegetem az időmet, hogy kilessem, sikerült-e leráznom terhes útitársamat. A Csömöri útról befordulok a Rákóczi utcába, feslett, alkoholista kinézetű öreglány tántorog előttem, szörnyű recsegéssel harákol (hol a pikliben fáztál meg ebben a gatyarohasztó időben?), aztán egy éles fordulóval beveti magát a Pléh kocsmába.

E pillanatban érzékelem, hogy a buszom kiindul a megállóból, nyomában fémes csattanás, állati üvöltés hallik, majd hozzá fékcsikorgás, rémült kiáltások fröccsennek a jelenben széjjel. Nem fordulok hátra, meg se torpanok, ugyan miért, semmi közöm a szokatlan hangok forrásához, tudatom szögletében fölsejlő gyanakvásom árnyát vakító fénnel tünteti el meggyőződésem: ha netalán avval az illetővel történt valami, én teljesen vétlen vagyok, amit műveltem, helyesen tettem, egy szépreményű rock-énekes mégsem bratyzizhat össze egy senkiházzal!

Minden rendes halandónak megvan a maga dolga. Hit, szívósság kell az élethez, s különösen ahhoz, hogy az ember együtttest irányítson, dalokat komponáljon, szöveget írjon, s mindezt napi nyolc-tíz óra robot mellett (ez az igazság!) sietek is, alig várom már, hogy előadhassam legújabb számomat a srácoknak. És tovább tombol a nyár, a barackérlelő rákosszentmihályi nyár.

A próbateremben majdnem teljes a létszám. Hangolnak a srácok, a dobos egykedvűen vájkál az orrában, az erősítők tranzisztorai úrbeli sustorgással töltik be a teret. Itt mindig pajkos izgalom tesz boldoggá, imádom ezt a miliőt: sóvár ujjaim föltekerik a potméter gombját, belecikkantok a mikrofonba – cikk! –, s érzem az erőt, a rock igazát, az ifjúság örökét, a létem értékét. Már csak Laci hiányzik a tágas pillanat beteljesüléséhez, végre ő is betoppan.

– Apikáim! – kiáltja nyomban, érezhetően földúlt az állapota. – Szörnyűséget láttam! Egy mandrónak letépte a busz a kezét. Ilyet még nem értem. Indult ki a százharmincas a megállóból, a főszer meg belevágott bokszerral az oldalába. A lemez beszakadt, s ahogy a buszos gázt adott, az ipsének csuklóból leszakította a kézfejét. Höhn, értitek? Faszi itt, kezét meg viszi a busz...

Beleereszkedem a részemre fönntartott öreg fotelba, ahonnan kitűnően látok mindent, karnyújtásnyira az erősítőm, félméternyire a mikrofonom, igazán eszményi hely. Képtelen vagyok tovább Lacira figyelni, a többiek kíváncsiszkodó kérdései se jutnak el hozzám. A szoba falán sorakozó tojástartók – hangelnyelő célt szolgálnak – katonás rendjét figyelem, iszonyú élességgel látom ezeket a papírmasszából préselt idomokat: mennyit dolgoztak vele a fiúk, én pernahajder, kihúztam magam ebből a munkából. Milyen ember vagyok én?

– Srácok, mondom vigyázva, nehogy a szemükbe nézzek –, borzasztó ez az egybeesés. Az egyik barátomat is baleset érte. Ne haragudjatok, szeretnék kicsit sétálni, hadd tűnjek el egy órácskára. – Röpke ideig tapintatos csönd feszül közénk. – Megkergült a világ – dünnögi Dagi, a gitáros. – Persze, menjél csak! – mondja Péter, a dobos.

Egyenest a Pléh kocsmába visz a lábam. Beállok a söntés elé, a harákoló öreglány mellé, a csapos pohos, teltképű fickó, inkább látszik örmény szatócsnak – ezt korábban állapítottam meg –, kérek tőle egy korsó sört meg féldeci pálinkát. Lassan valahonnét az agy salakjából pontosan visszaidéződnek Laci szavai: ...Valami lepusztult hobó... Tudja a gyász, miért csinálta... Csupa vér lett a zebra... A maszek zöldséges kötötte el a karját egy madzaggal... Kocsiba rakták, bevitték a...

Illegális óhajom íme megvalósul, az alkohol alaposan lezsibbaszt (köszöntelek dicső delírium testvérem!), a verejték kiüt egész testemen, érzem, rám tapad a farmer (a rohadásért nem a könnyű nadrágomat vettem föl!). Bámulom szakadt nősomszédom ványadt, elkínzott arcát, s egyszerre mélyen megesik a szívem rajta. – Tisztelt asszonyom, engedje meg, hogy megvendégeljem! – Az öreglány rám mered, enyves szeme gyanakvással nyílik szét, a ragacsok cérnára nyúlnak ritkás szempillái között. – Mit akarsz?! – rikoltja megdöbbenő hangerővel. – Mi a faszt akarsz te, te geci?! A kurva anyáddal szórakozzál, ne velem! Kikaparom a szemed, te geci! – Igen, azt kívánom, tegye meg. Bár felképelne, bár belemarna tíz körömmel az arcomba, cibálná ki tövestül a hajam. Köpjön pofán, harapja le a fülem, zúzza szét az orrom, verje ki valamennyi fogam! (Nagyságos asszonyom, kérem, kérem!)

– Ne arénázz már, Rozi! – förmed rá a csapos. – Örülj, hogy fizet neked ez a fiatalember! Nem baszni akar, meg kinek kellenél te már!

Az öreglány megkapja a fröccsét, aztán rátör a roham. Szünni nem akaró, végtelenbe nyúló köhögés rázza: kaffog, ugat, vinnyog.

Meglehet, ma már nem megyek vissza a srácokhoz.

(1996.)

Megjelent: *Nem történt semmi* novelláskötet (1996)

C E T folyóirat (1998)

Párhuzamos ellenirány novelláskötet (2007)

Debreceni disputa (2010)

A prágai taxis Európája

Pompás autónk döngve-búgva falja a kilométereket, már átsuhantunk a Cseh-Morva-dombságon – hej Bohémia, te komlóillatú föld. Tovább, tovább, lássuk, hogy mutat ma, '96 őszén, Prága? Már a kőrengetegben autózunk, Bors, a barátom tartja a volánt, én csak henyélek az anyósülésen, jobban mondva a térképet silabizálom, s adom az instrukciókat. Fölvesszük az itteni közlekedés ritmusát, Budapest után meg se kottyán. Kerületeinek hazai hangulata szembetűnő – hamisítatlan közép-európai az atmoszféra –, mintha Pesterzsébeten, Zuglóban, Angyalföldön járnánk.

Bugris a tót, jut eszembe nagyapám kétes megállapítása, s én gyermekfejjel, tán még hittem is neki.

Szállodánk, a Hotel Reah ***-os, se tévé, se hűtőszekrény, két szobához jár egy WC, egy fürdőszoba. A belvárostól hét-nyolc kilométerre lehet, ám semmi gond, a tömegközlekedés nappal kitűnő, éjjel pedig járnak a taxik.

Szóval Prága, akár Budapest, helyenként szép, máshol kevésbé, műemlékeit tekintve valamivel patinásabb, a Moldva talán szerényebb a fenséges Dunánál. Első utunk a régi városrészbe vezet – villamossal, hisz nem vetjük meg az itteni söröket –, megbámuljuk „Arany Prága” nevezetességeit, látszik, hogy gondot fordítanak rá: veretes, ódon, egyszerűen hangulatos. Itt múltatta a Hradzsiban oktalanságokkal napjait Rudolf, Habsburg császár, magyar-cseh király – órajáratással, alkimista kísérletekkel, asztrológiával –, tizenhétmillió tallért tékozolva el, mialatt a Kárpát-medencében dült a török, a dunántúli végvárok dűledeztek, a Bécset és Európát védő vitézség vérzett, éhen halt, nem kapott se pénzt, se posztót.

A lányok is szemrevalók, legalább olyan szépek, mint nálunk. Az utcák talán tisztábbak, kevesebb kétes alakot látunk céltalanul ödöngeni az utcai szeméttárolók mellett speciális zacskók vannak elhelyezve a kutyaürülék számára. – A cseh nem tót, kulturált európai nép!

Korántsem látunk azonban annyi fényes éttermet, kávéházat, cukrászdát, mint a magyar fővárosban. Prága híres sörözői, noha megejtően eredetiek, állapotuk elhanyagolt. A kiszolgálás olyan, mint Budapesten volt a hetvenes-nyolcvanas években. Sehol egy mosoly, egy kis őszinte kedvesség, a pincér szívességet tesz, hogy kiszolgál.

Az U Szen Tomásuban vacsorázunk, amely veretes vendéglő, nemzetközi híru a barna söre, alig tudunk ülőhelyet szerezni. Én rögtön enni szeretnék, Bors barátom még nem éhes. Minthogy azonban félóra elteltével sem szervírozzák az ételt, társamnak is megkordul a gyomra, kér valamit. A végén teljesen mást raknak elénk, mint amit rendeltünk. Németül replikázom, nagyon tisztelettudóan, nehogy megkapjam a honfitársaimnak gyakorta kijáró „hepciás magyar!” bélyeget. A pincérek bennünket hibáztatnak az eset miatt, és nem korrigálnak.

Későre jár, taxizni vagyunk kénytelenek, háromszáz koronát fizetünk a hotelig. Noha számlálóóra nélkül tettük meg az utat, a tarifa – a későbbiek ismeretében – elfogadható.

Másnap is a központban talál az őszi délután. Ögyelgünk a Vencel-téren, magunkba szívjuk a prágai élet illatát. Jó volna megtalálni az U Kalichát (Svejk sörözőt), de nem tudjuk, merre van. Németül érdeklődöm egy taxisofőrtől, aki azt feleli rá, elvisz.

– Um wieviel? (*Mennyiért*)

Rettentő rossz németiséggel felel rá.

– Füm und achtzig. (*Nyócöt, az az nyolcvanöt*)

Elég borsos, hiszen sejtjük, hogy nem lehetünk messze. Ráállunk, legközelebb már tudni fogjuk az utat. Kár volt, hiszen csak a harmadik sarokig tart a fuvar. Adjuk a pénzt.

– Eh, was ist das? (*Hé, mi ez?*)

– Bitte?

És fülsértően szlenges németiséggel odaveti.

– Zwo füm und achtzig! (*kettőnyócöt, vagyis kétszáznyolcvanöt*)

– *Nyolcvanötöt mondott induláskor!* – felelem elképedve.

– *Nem! Kettőnyócötöt!* – gurul be a taxis.

– *De nyolcvanötöt mondott* – ismétlem magam. – Fünf und achtzig.

– *Nyee! Kettőnyócöt!* – ordítja a cseh. – *Aki nem beszélni német, nem pofázni!*

– *Én nagyon jól tudok németül* – közlöm –, *évekig éltem Kelet-Németországban.*

– *Ide a pénzt!*

– *Nem!*

– *Akkor visszahajtani policia!*

– *Rendben, indulhatunk! Ez a fuvar nem lehet kétszáznyolcvanöt!*

Bors barátom összevont szemöldökkel kapkodja a fejét, egy szót sem ért az egészből. Elhadarom neki a tényállást, valamit fölfog belőle.

– *Megyünk a rendőrségre!* – fenyeget meg utoljára a taxis.

– *Ahogy akarja* – felelek én, bólint rá Bors. – *Ott legalább kiderül, hogy nekünk van igazunk.*

Gondolom, előveszi józan eszt, kirak bennünket. Ehelyett sebességbe rakja a gépkocsit, elindul vissza. Kisvártatva tajtékzani kezd, szidalmak özönét zúdítja ránk.

– *Szar, disznó magyar! Ez itt már Európa, ha nem tudnátok! Koszos kutyák! Takarodjatok haza a banánköztársaságotokba!* – Ezt honnan vette? – *Trágya cigányok!*

Alig hiszek a fülemnek. Ha most ezt Bors barátom értené, biztos képen vágná, hisz ő van mellette, én hátul ülök. Így a baj nem tetéződik, én inkább „banánköztársasági gyáva disznó” módjára csitítgatom.

– *De uram, miért beszél így velünk? Nem először taxizunk Prágában, ön nyilvánvalóan be akart csapni. Inkább én háborodhatnék föl.*

– *Kuss!!* – ordítja. – *Maga az én autóban ül, maga nem pofázhat nekem! Ez Mercedes, maga meg takarodjon haza a szar Trabantjához!*

Visszaérünk a Vencel-térre. Minő szerencse: épp rendőröket látunk a közelben. Mutatjuk taxisunknak: policia, policia! De neki már nem kell a rendőrség. „Kirugdal” bennünket a kocsijából, mehetünk amerre látunk.

Egy ideig tanakodunk: szóljunk a rendőrnek? Hiányzik az nekünk? Ezek után csöppet sem biztos, hogy a cseh rendőr védelmére kelne holmi „banánköztársaság lakóknak”. Legyintünk: látni, szórakozni jöttünk.

Visszaballagunk gyalog a Svejk sörözőbe, elmulatunk legalább nyolcszáz koronát, de nem teljesen felhőtlenül, a rossz érzés bennünk marad. Este egy másik taxisnak, mialatt a Hotel Reah felé haladunk, elsírjuk bánatunkat. A taxis igen együtt érzőnek mutatkozott, kárpótlásul csak hetven koronával ver át bennünket.

Pompás autónk helyenként száznyolcvannal száguld délkelet felé. Csupa felemás érzés tart fogva, valami feszültség van bennem, amit olyankor érez az ember, amikor kicsúszik alóla a talaj. Nem akarok összefüggésekben gondolkodni, rendezetlenül törnek elő belőlem a kérdések. Hány kilométer még hazáig? Prága nyugatabbra van, mint Bécs? Vajon járt-e már Budapesten a „taxis haverunk?” Ha nem, jön-e valaha? Ez kirívó példa, vagy az egész cseh népnek ekkora az önbizalma európerségét tekintve?

Bóbiskolok: a cseh akkor se tót... a PILZENI sörözőben olyan villát adtak a húsos knédlihez, amely nálunk a legszutykosabb üzemi étkezőben sem állná meg a helyét: puha alumíniumból valót, elhajlott az ember keze alatt... És koszos volt az abrosz meg a függöny... legjobban abban a külvárosi kiskocsmában éreztük magunkat, ahol csak helybéliek ücsörögtek. Isteni volt a sör, s a testes pincérlány fülig érő szájjal szolgált ki... A temető. Míg Bors barátom pihengetett, én elcsavarogtam. Besurrantam a közeli köztemetőbe. Sehol nem éreztem másutt azt a nyugalmat, mint az elhunytak között. Egy kigyúlt arcú asszony mély átéléssel beszélt egy fekete posztókabátos öregúrral. Az egész jelenet kegyeletteljessége arra ébresztett rá, hogy olyan egyformák vagyunk mi magyarok és csehek...

Elhagyjuk a határt.

– Mi a véleményed? – kérdezem Borst, aki tudja, mire értem.

– Szeretem Prágát. Máskor is akarok jönni.

– Én is.

(1999)

Megjelent: *Magyar Napló* (2003)

Párhuzamos ellenirány novelláskötet (2007)

ERI kiadó antológiája (2008)

Kordakkord

Valahogy egyre kevésbé tudom magamon végrehajtani ama önterápiát, amely arra szolgálna, hogy idősödő koromban se torzuljanak el kölykös vonásaim. – Az ember harminc fölött felelősséggel tartozik az arcáért! – Én ne tudnám megtenni, amikor a Paul Newmannak sem okozott gondot! Hogy is kezdődött? Egyszer csak elhagytam a harmadik X-et, és ez úgy letaglózott, hogy megrogyantam, de akkor megjelent egy asszony rózsaszín áruhában, s én erőt vettem magamon, hogy végigcsináljam kedvéért a procedúrát. Két fiút is nyertem vele, pedig azt se tudom, hogy a csudába van ez az egész? Ahhoz már többet konyítok, miből van, és hogyan készül a tükör. Igen, a tükör, hiszen a Makk hetesben Kancsal Bandi elbeszélte a nyitját, s amellyel úgy vagyok, mint a komputersuhanc a képernyővel: bámulnom kell, ha elém kerül, utamba rakják, meg amikor épp eszembe ötlik. Semmi tükröm, tükröm, varázs-tükröm, csak szemrevételezem tulajdon fizimiskám, ahol lehetőség kínálkozik: a fürdőszobában, az öltözőben, klotyón, áruházban, visszapillantóban, de az ablaküvegekben, a kirakatok tábláin, a lakkozott, krómozott, nikkelezett felületeken is, próbafülke szemérmes magányában, bisztró tükörpolcán, olajos tócsában. Hiúság lenne ez? Inkább azt vallom, kíváncsiság magam iránt, noha kissé beteges. Hogy nézek ki most éppen? Mennyit vénültem? Legalább szépen öregszem? Mindenesetre eléggé visszataszító tulajdonság, sokszor adódnak emiatt kínos helyzetek.

Lerajzoltam az Olexát, még ifjú éveinkben. A grafika ma is megvan – az empátia szülte –, Olexát ábrázolja öreg bácsi korában. Ezt akkoriban gondoltuk így, ma már kevésbé, hiszen a portré egy ötven év körüli embert mutat. Az pedig még igazán nem nagy kor. Kivillantak csikófogaink, olyan távolinak és valószínűtlennek tűnt, hogy elaggunk mi is, akár valamennyi halandó. És bárhogy hegyeztük fülünket, nem hallottuk a szű percegését. De nem is hallhattuk, mert a betonpanelban nincsen szű. (Elárulom: van. Percegés nincs, az csak mendemonda.)

A Prímás Pincében, egy fényes bálon találkoztunk húsz év után. Ő egy alkotását ajánlotta föl jótékony célra, én egy alkalmi zenekart vezényeltem. Hasonlított régi önmagára, bár szakállt viselt, attól az empatikus rajztól azonban messze került. Mert tévedtem. Nem úgy öregszünk mi itt, ahogy Paul Newmann vagy a Jean-Paul Belmondo ott.

A főváros benzingőzében sápadoztam annakidején, évekig hiányzott a falu levegője, a csillagos égbolt meg a rét, ahol be lehet iramodni a tájba. *Engem nem untat a természet, ahogy Lotreket*, közölte Olexa, és magával hívott Pilisvörösvárra. Festőállvány meg szalmakalap, fürkész lélek, akár a párizsi impresszionisták korában: a nap is üdvözölte kiruccanásunkat.

A mikrokord korát éltük. Volt a Lenin körúton egy parányi pantalló szaküzlet, ott vásároltam egy lévis kordnadrágot. Ez a nadrág lett ruhakészletem legbecsesebb darabja. Átmenetet képezett a keletből a nyugatba, a kádárizmusból a demokráciába, télből a tavaszba, onnan meg az őszbe... Ebben utaztam a nevezetes sváb községbe is, ahol Olexa ismert egy bájos kis tavacsát. Le is telepedtünk a partjára, ökelme festeni kezdett, én lyukat beszéltem a hasunkba. A fűz, a sás látványa, a fürdőzők zsvajva hamisítatlan vidéki atmoszférát támasztott, az enyészet szaga pedig úgy illet mindehhez, mint tokányhoz a bors. Lehámoztuk magunkról a városi göncöt, megmutattuk fehér testünket a kaján felhőknek. Olexa bedobta szalmakalapját egy izgalmas szögletbe, melyre félárnyékot vetett egy fiatal fűz, s ahol térdmagasságig nőtt a perje meg a nőszőfű, közöttük egy kényes pipacs bontogatta félszeg szirmait. – Szalmakalap meg pipacs! – ragadott el valami. *Szalmakalap meg pipacs*, billent fél oldalra Oleksza feje, ebből lehet a leggiccsesebb képet pingálni.

Szerettem a Yesterdayt énekelni. Olexa a feleségével táncolta végig a híres dalt – sose hittem volna, hogy én még dalolok valaha neki, méghozzá szakállas korában. Azon a bálon bemutattam gyermekeim anyját. Nejem másnap erősen nehezményezte viselkedésemet. „Bunkó voltál! Úgy beszéltél rólam a jelenlétemben, mint a hülye libákról szokás. Meg is lepődtek rajtad, nem vetted észre? Szegények, nem tudtak kínjukban mit mondani.” És én most mit mondjak? Lehet, hogy igaza van Ritának. Valahogy mindjárt ott akartam kezdeni Olexával, ahol húsz évvel ezelőtt abbahagytuk.

Lányokat pillantottunk meg a tóparton, kőhajításra tőlünk, vagyis az idilli szöglettől. – Van közöttük szemrevaló is – pendítettem meg annak a lehetőségét, hogy nem muszáj nekünk itt rostokolni egész nap. De időnek bővében vagyunk, a Föld se forog most oly hebehurgyán, cigarettát biggyesztek a szájamba, öngyújtó lángjával keltem életre szabadon maradt végét. Hová kerül a dohányfüst? Mert eloszlik ugyan, de nem semmisül meg. Fölszáll az ionoszféráig? Aztán a sztratoszféráig? Az ózonpajzs itt tartja a Föld lékkörében, egy makulányi sem jut ki az űrbe? Egy napon megtelek szmoggal a légterünk? Hogy milyen különös dolog ez. Bármit teszünk itt ezen a kék bolygón, annak előbb-utóbb megisszuk a levét, helyesebben nyelnünk kell a füstjét.

Olexa belemélyedt az akvarellbe, addig én utánanéztem, miféle lányok ciripelnek mellettünk. Épp kilábalt kettő a vízből, olyan egyformák, mintha egymás klónjai lennének. Megváltozott a levegővételem – a formás lányok mindig hatással vannak rám –, farosak voltak, feszes keblűek, egyszóval szépek. A bikini úgy feszült fiatal, egészséges testükön, mintha bőrükre vasalták volna. Hosszú, nedves hajukat babrálták, kicsavarták belőle a vizet – jaj azok a szívet tépő mozdulatok! És elfogott tüstént a szomorúság: kultúrember vagyok, nem zaklathatom folyton a szemrevaló lányokat. Így aztán roppant kevés annak az esélye, hogy valamelyik is az enyém lesz. De kár!

Nagyfranc gyerek hírében állt. A zene révén ismerkedtünk meg. A Jethro Tull mintájára mi is szerettünk volna fuvolást a bandába. Olexa jött, fuvolázott, összebarátkoztunk. Ám neki a zene korántsem jelentett annyit, mint nekem. Őt inkább a képzőművészet vonzotta. Járt a is rendszeresen a megfelelő iskolákat, festőtáborokat, úgymond építgette a karrierjét. És mindezen felül válogatott gyeplabdázó is volt. Mozgalmasan élt, annyi szent. A tombolahúzáson bementék a nevét. Épp a vacsorámat fogyasztottam a zenészek asztalánál, Rita ült mellettem. „Hölgyeim és uraim, következik a földíj! Lássuk csak. A 438-as számú cédula tulajdonosa viheti haza Olexa József grafikus alkotását, melyet a művész személyesen ad át...” Hitvesem nem tudta elképzelni, mi ütött belém: fölugrottam, és a hang forrásának irányába iramodtam. A boldog győztesre már rálelt a szemem, hol van hát régi haverom? A nyerteshez ekkor odalépett egy szakállas férfi, s kézfogást követően átnyújtott neki egy képet. Ő lenne az? Nehézkes a mozgása és túl nagy a feje. Feladata végeztével elindult az asztalok között, nyilván a helye felé. Kerülővel eléje nyargaltam, elálltam az útját. Kérdőn tekintettem rá, ő gyanakodva bámult felém. Pedig ő az. Megismertem széles homlokáról meg görögmármáros ravasz szeméről. – Olexa? – kérdeztem minden átmenet nélkül. Rövid ideig töprengett, aztán elmosolyodott, kimondta a nevem.

A tóparton hirtelen minden alárendelődött a lányoknak. Közöltem Józsival a felfedezést, és már javasoltam is a megfelelő lépéseket. – Gyere, ússzunk be, aztán kijövünk ott, ahol ők vannak. – *És aztán mit csinálunk?* – Azt majd kitaláljuk. – Ott hagyunk festőállványt, ruhát, batyut. Szörnyű hideg volt a víz, megbántam saját ötletem, a cél azonban megacélozta az akaratot. Hanem az előzőleg felderített partszakaszon nem láttam a lányokat. – Pedig az imént még itt voltak! Gyere, menjünk ki. – Ez se bizonyult jó ötletnek, úgy dideregtem a parton, hogy még a nyakam is elmerevedett. – Ho-o-o-ol a a az i-i-i-istenbe le-he-he-het-nek! – Elkutyagoltunk úgy fázósan a következő öblöcskéig. Ott valahogy olyan bensőséges volt a hangulat, a napozók társasága olyan belterjesnek tetszett, hogy nem volt pofánk megzavarni őket. Lehet, hogy közöttük tanyázott a két sellő, csak nem tudtam már őket beazonosítani.

Az én képem is lepényesedik. Bármennyire szeretnék úgy vénülni, mint a nyugati sztárok, valahogy nem sikerül. Pedig az elmúlt években erősen csökkentettem a sertéshúsfogyasztást. Teljesen ideális a testsúlyon. Most mondjátok meg, mitől zsírosodik mégis az ábrázatom. A magyar génállomány ilyen, amely függ a származástól, az időjárástól, a környezettől? Ha kint élnék, teszem azt Ausztráliában, ott is lepényesedne a képem?

Visszamentünk az idilli szögletbe, cigarettát illesztettem a számba, kerestem az öngyújtót, hogy életre is lobbantsam. A tűzszerszám a lévis kord bújtatóján fityegett, egy csinos kis bőrtokban. De nem volt sehol a bőrtok, és a hozzá tartozó nadrág sem. No, nyugalom, várjunk egy picit. Az nem lehet, hogy eltűnt a nadrágom. Pedig minden jel arra vallott, ahová tettem, ott hűlt helye, és a környéken sincs. Valahogy nehezen jutott el a tudatomig, hogy ellopták.

Fölnyargaltam a dűlőútra, kerékpáros fiúknak álltam útját. – Srácok, nem láttátok véletlenül a nadrágomat? – Hülyén bámultak rám. Más hangot kellett megütnöm. – Figyeljete, ha megtaláljátok a nadrágomat, vagy meg tudjátok mondani, ki lopta el, kaptok tőlem egy húszast! – Reméltem, hogy valami információval szolgálnak kordom felől, hiszen ezek a legények helybéliek. Logikámat kivigyorogta a valóság: elég soká tért vissza az egyik bicajos, és közölte, hogy nem látott semmit, nem tudott meg semmit.

Ennek a fele se tréfa: lehet, hogy nadrág nélkül kell hazautaznom? – Az öngyújtótartó miatt vitte el az állat! Hát persze! Meglátta a csinos kis tokot, melyen az I betű csillogott – keresztnevem kezdőbetűjét fémjelzendőn ugyebár –, megpróbálta leszedni, nem sikerült neki, elvitte nadrágostól. Legalább a villamosbérletet, meg a lakáskulcsot kirakhatta volna. – Hiába, egy bunkó az úgy tud ártani, hogy az elképesztő, a betyár hétszázát! – Még lehúztam a szenteltvizet Pilisvörösvár minden lakójáról, és dühöngtem, átkozódtam, mígnem fölfedeztem Olexa arcán a fáradságot. Hát itt van vége az egésznek. Nekem sincs más választásom. Menjünk el a rendőrségre – azt se tudjuk, hol van –, tegyünk feljelentést ismeretlen tettes ellen? Áh, röhejes lenne!

Erős a gyanúm, képünk lepényesedési folyamatában az ázsiai származás okolható. A legtöbb magyarban van némi keleti beütés. Meg a tömérdek disznóhús, a bőséges krumpli, kenyér, tészta, rizs köret, a sütemény még egyéb nyalánkság... Hozzájárul még ősi torkosságunk is: az a miénk, amit megeszünk! Fajtam egészségi állapotáról viszont nem óhajtok véleményt alkotni. Nem lenne az jó senkinek.

– Hiába, egy bunkó úgy tud ártani! – mérgelődtem még, és fájó szívvel szedtük a sátorfánkat. A vonaton nem keltettem túl nagy feltűnést fürdőnadrágos mivoltommal, a Nyugati pályaudvaron viszont már kínosan éreztem magam. – De jó kis gatyó volt pedig! Kilencszáznál is többet került, húszast kipitizett belőlem az eladó, hát volt ezres, nincs ezres! – Taxiba vágtuk magunkat, így inkognitóban sikerült átsurranni a városon. Otthon – miért is vett volna végre pártfogásába a szerencse – hiába nyomtam a csengőt, senki sem nyitott ajtót. Talán azért nem kattantak ki az idegeim, mert Olexa szolidaritásból velem maradt. Félőrai várokozás szenvedését mérte még rám a sors, aztán anyám feddő szavait kellett még elviselnem. *Szinte éreztem! Veled valaminek már történni kellett, ebben a kergült állapotodban!*

Öregszünk, barátom, de még vénebbek is leszünk. Hallod a panelszű percegését? Én néha igen, s olyankor fülemben csobog a múlt, sellők kacaját is hallani vélem, és akvarell színeivel jelenik meg az a kis idilli szöglet. Nem tudom, lehet, hogy felhívlak, elkunyerálok tőled azt a giccses képet. Szalmakalap meg pipacs. Gyanítom, nálam lesz a legjobb helyen. Cserébe én nem küldöm vissza neked az empatis portrét. Fölösleges. Az idő nem vett róla tudomást. Inkább tekints időnként a tükörbe, ahogyan én is.

(2001.)

Megjelent: *Új Holnap* (2003)

Párhuzamos ellenirány novelláskötet (2007)

Rekviem mea

Ezt sose gondoltam volna, úgy higgyétek el. Mármint hogy valaha megcáfoltatik Vasstibi évülhetetlen gyanús szlogenje. Idézem: „*Az ember írás közben némelykor felkiált: úgy meginnék valamit! Érdekes, ivás közben sosem kiált föl, hogy: úgy megírnék valamit.*” No, hát ez az! Velem mégiscsak megtörtént! Az absztrakció, ha nevezhetem annak, a leghétköznapiabb pillanatban gyúrt maga alá.

Március 15-ike van. Álmosan kászálódok ki éjjeli vackomból, gyűrött a képed – nyelveli rám nőm, meg tudom is – zúg a fülem, napok óta szapora a pulzusom – ki tudja miért –, keresgélem, na megielem a ruháimat, felöltözöm, autóba szállok. Mellettem a fiam, Tibi, úgy ül az anyósülésen, mintha oda született volna, ölében kis műbőr bevonatú bőrönd. Valójában nem bőrönd, tok, klarinétok – a hangszerét rejti –, a fiam szétszedett állapotban lévő ébenfa pikuláját, drága hangszer, eszmei értéke százötvenezer, no mert nem az övé, s nem is a miénk, a zeneiskoláé. Tibi az ölében tartja, fiús keze rajta pihen, védelmezőn, hamis illúziót keltvén, hiszen fiam több ízben is kifejtette, hogy utál zeneiskolába járni, őt mi szülők kényszerítjük, nem is szereti a klarinétot, szintetizátorozni akar. Feltűnően enyhe az idő, jobb, mint azon a legendás napon, akkor esett az eső, ma derült az ég, pedig pár napja még hófoltok tarkították a Pilis hegyoldalát.

Fiamék eljátsszák a himnusz, egy ércorkú dalnok Kossuth nótákat énekel, végül a szózat zárja be a ceremóniát. Óriási erőfeszítembe kerül, hogy senki ne lássa meg szememben az elérikényülés nedvét, hogy néznék ki, odass, a szentimentális firkász, tán kótyagosan jött ide. Nincs otthon italom! Ez a felismerés fájdalmasan érint, hazafelé hajtok, útközben fiamat dicsérem, férfiasan lapogatom a vállát, megfogan agyamban a terv, még ebéd előtt elszaladok Sanyihoz.

Kaptatok fel a domboldalon, kezemben kosár, a korárban üvegek, mind üres, arra várnak, hogy megbízható kezek telítöltsék őket. Végigmegyek a dombháton, pucér még a szőlő, pörék a gyümölcsfák, befordulok a portára. Sanyi gazda baráti kézfogással üdvözlő – *szia* –, látom becsületes képén, hogy örül nekem, és mindig örül nekem, ha jövök, és már tizenkét éve jövök, és mindig is jönni fogok, ameddig... Sanyi éles eszű gazdaember, egyedül tölti ki az adóbevallását, én képtelen vagyok erre, hiába írtam már tele több ezer oldalt, az adóbevallással se boldogulok. – *Jó, hogy jöttél koma, lásd az én üvegem is kiürült, mindég meg tudod érezni, mikor kell jönni.* – Sanyi kelet-alföldi tájszólással beszél, érthető, Hajdúböszörményben született, ifjú éveiben került el a Dunántúlra, talán az ipar miatt, a jobb anyagi feltételek reményében. Bár édesanyja korai halála is „közrejátszhatott”. Kemény, dolgos ember, három házat épített már, egyet az első feleségének, a másodikat a Balaton mellett, a harmadikat a második feleségének. Pár éve nyugdíjas, de földje van, szőleje van, baromfit tart, dolgozik, fűtyül az idő múlására, igaza van. Tavalyelőtt feleségéstől eljött az Írószövetség Klubjába, a Reggelek című kötetem bemutatójának apropóján. Sanyi borát itta ott a népes publikum, no nem azért mondom, hogy népes, mert az én könyvemről van szó, sokkal inkább a Sanyi boráról, el is fogyott a hat liter az utolsó cseppig. Mellesleg ennyi embert ritkán látni ebben a klubban, de nem érdekes, a bor a fontos. – *Mit viszel?*

Leballagunk a pincébe, édeskés dohszag ül a boltív alatt, Sanyi mozdulatai átgondoltak, nincs fölösleges gesztusa, apáink, nagyapáink higgadtsága van bennük, ahogy a tömlőt leereszti a másfél akós lyukán, nem túl mélyre, nehogy seprőt érjen, másik végét megszívja, s az üveg szájába illeszti. És már folyik is alá a Kálvária-domb leve, hallani diszkrét csorgását, nem úgy csurog ám, mint a víz, nemesebben, olajosabban, mert a jó nedű már ekkor beszélni kezd sima hangján. Azt beszéli, én vagyok Dorog legjobb bora, és igazat mond, higgyétek el.

Másfél liter piros (így nevezzük), másfél liter fehér, féllityi vegyes gyümölcs. Hóha, a pálinkát még nem is említettem, Sanyi ennek is szakértője, készít törkölyt, szilvát, barackot,

ma én vegyes gyümölcsöt viszek. A csonthéjast kiszemezi, az almát-körtét darabolja, a cefrét időnként kavargatja, ellenőrzi, ő már, hogy úgy mondjam, az elejétől szakszerűen kezeli, megfelel a legújabb szabványoknak, kvázi Eurokompatibilis. Ötvenkét fokosra főzeti, fahordóban érleli, a tölgy aztán hozzáadja esszenciáját, pár hónap múlva a pálinka eléri az ötven-egyedikes fogyasztási maligánt, s kialakul végleges zamata. Ezzel csupán az a baj, hogyha az ember rászokik, már többé nem ízlik neki istenigazából se a konyak, se a vodka, se a whisky.

Szárazon a gazda nem enged haza. Le kell ülni a szuterénba, egy legendás asztal mellé, amely azon okból legendás, mert az embert nem ereszti el addig, ameddig el nem hangzik egy-két adoma, vagy legalább pár eredeti gondolat. Sanyi mindig tartogat valamit a tarsolyában, előhúzza őket, mint atyáink a madárlátta kenyeret, mikor megjöttek a földekről. – *Az istent már ebbe a télbe, el van maradva a munka, nem győzzük. Most oszt hajtani kell, fogja-e bírni a térdem. Persze, ma is dógoztam* – feleli a kérdésekre –, *hiába van ünnep. Hogy vasárnaponként? Akkor is muszáj dógozni.* – Ica néni is hallatja a hangját. – *Úgy utálom mikor vasárnap reggel már munkásruhába öltözködik.*

A vasárnapok! A borpára épp a prófétikus pillanatban teríti be agyvelőmet, száguld végig a tekervényeken, és lecsapódik az emlékezés dendridein. Mindjárt oldani kezdi a parányi nyúlványok végeiben tétlenkedő zsírtestecskeket, s olyasféle nosztalgikus benyomásaim támadnak, amelyek egyenlőek az üdvözléssel, és felkiáltok: Itt van az a pillanat, Vasszibi, amikor az embernek ivás közben támad az a képtelen ötlete, hogy úgy megírna valamit! Megírom, de meg ám! Megírom, hol van az a kis falu, ahol én születtem, megírom, hogy kontúrosan és példás tisztasággal vált el a vasárnap a hat hétköznaptól, megírom, hogy vasárnap más szaga volt a földnek, más színe volt az égboltnak, más hangja volt a szélnek. Megírom, hogy vasárnap reggel már ünnepi pompa ragyogott nagypapa és nagymama szikkadt arcán, megírom, hogy gyermeklelkemre valami szeretetpalást terült, melengette azt, s fölöltöttük legszebb ruhánkat, s megilletődve kerülgettük egymást, és ok nélkül örvendtünk a jelennek. Meg kell írnom, hogyan kondultak meg a harangok falum két templomában, s mint felelt rájuk a katolikus kápolna éles hangú kisharangja.

A férfiak tiszta kalapban, kurtaujjasban, melynek nyakára kihajtották a fehér inget, csizmanadrágban és fényesre suvickolt fekete csizmában baktattak, mellettük asszonyaik, akik fejkendőben, pruszlikban, keményített fodros szoknyában, a fiatalabbak már kosztümben billegtek. Sohasem karoltak egymásba, nem fogták meg egymás kezét sem. Gyerekeik mögöttük lépdeltek, ugyancsak ünneplőben, ingecske, vasaltnadrág, kislányoknak rakott szoknya, szandál, nem bohóckodtak, nem hangoskodtak, fegyelmezetten követték a szülőket, hiszen vasárnap volt. Delejes, ünnepélyes, ragyogó, illatos, meghitt vasárnap, a beléndek, az üröm is kifente magát az árokparton. És ha vasárnap és délelőtt, akkor templom. Oda vonultak a falu rendes családjai, bejöttek a környékről a derék tanyasiak, és templomba kullogtam én is az öcsémmel.

Mise után zsírlencsés tyúkleves az asztalon, szívdobogtató vendégvárás az előszobában, a férfiak kártyapartijai a felgereblyézett házak előtt, séta az egyetlen cukrászdához, elfolyó alkony, nyájas estelet. Élt és uralkodott a vasárnap.

Bekortyolom a második pohár bort, és gyászos képpel tekintek össze a gazdával: meghalt a vasárnap! Valaha élt, uralkodott, pompázott, most halott! De nem csak a vasárnapok, a tejivók is! Amit ma nekem a bor jelent, azt jelentette gyermekkoromban a tej! kiabálom, s verem az asztalt. Kimentem volna a világból egy tejivó után! Ezt is meg kell írni! De meg ám! És zakatol a szívem, örült vagyok. Megírom, hogy beteg voltam, fél évig hordtak át a szomszéd városka kórházába felülvizsgálatra. Megírom, milyen nehezen ébred hajnalban egy gyerek, már mint én, mintha egy test lettem volna azzal az ággal, s szikével választanának le róla. Irtózat volt, kín volt, merénylet volt. Ám fülembe kúszott a mámorító ige, a bűvös szólam. – Bemegyünk a tejivóba, Imike. – Ma is érzem, ahogy megpezsdül bennem és köröttem a

hajnal, készséggel hagyom, hogy rám adják ruháimat, szó nélkül loholok a megállóba nagy-mama mellett, buszra szállunk, majd vonatra, mialatt egyébire sem vágyom, csak arra a zamat-orgiára, amit csak egy tejivó tud nyújtani.

És beléptünk az üzletbe, és magamba szívtam a kakaó és friss kifli illatát, és a kéjtől fülig nyúlott a szám, és úgy is maradt, míg meg nem kaptam a mennyei reggelit. Az eladónőnek piros és puffadt volt a keze, szép nagy pracli, rendjénvalónak tartottam, tetszett, ahogyan Tibi fiam keze is tetszik, fiús, erős, Balázs fiamé is formás, neki művészi, nyúlánk, a feleségemé kecses, ujjai érzékeny girbegurbák, csak a sajátoméval nem vagyok megelégedve. Hol is tartottam? Ó igen! Az a puffadt meleg pracli a múltból, melyet oly elragadó báj és rutin vezérelt. Úgy fogta meg a finomságokat, ahogyan azokat fogni kell. A kiflit kiflisen, a zsömlét zsömlésen, a brióst briósan, a buktát buktásan. Néztem a mutatványt, és teligyömszöltem szájamat fonottkaláccsal, hogy egy morzsával sem fért volna be több, de nem így az ital. A meleg tejeskávé utat talált a szivacsos kalácsbél zegzugos útvesztői között, s az ambrózia ízévé lett. Élveztem, ahogy a szilárd anyag egyetlen pillanat alatt elázik, összetöpped, végső útjára indul. És nincs más útja a pépnek, csak az az egyetlen egy, hogy a gégecsövön át egy tizenegy éves maroknyi gyomrocskába hulljon.

Sanyit hallgatom: *Mink nem voltunk templomba járók, de a vasárnapnak megvolt a menete. Apám reggel félmeztelenre vetkőzött, maga elé kötötte a törülközőt, kimosakodott, megborotválkozott, felvette az ünneplőruháját. Ment kilencre a KIOSZ-ba, fél egyig verték az ultit. Egyre hazaért, akkor megebédelt a család. Délután mi is kinyaltuk magunkat, mentünk kórzózni a Kossuth utcába. Képesek voltunk négy óra hosszan keresztül fel-alá mászkálni, többször is találkoztunk a kiszemelt lánnyal, meg a haverokkal. Mindenki tiszta volt, jókedvű, tényleg más volt az a nap, mint a többi. Este nyóckor kezdődött az osztánc a Petőfi-terembe. Akkor még az anyák elkísérték lányukat az ilyen helyekre, ott ültek sorba a fal mellett. A terem közepé táján ácsorogtak a fiúk, azt majomszigetnek hívtuk. Akkoriban még a volt a módi, hogy odament a legény a lányhoz, felkérte, táncolt vele, aztán ha másik fiúnak is tetszett, odament, és tánc közben lekérte. Nekem az a szokás is tetszett, hogy amikor a zenekar szünetet tartott, a lánnyal karonfogva körbe-körbe sétáltunk a parketten, és beszélgettünk. Az anyjához visszavinni valahogy illetlenségnek számított.*

A tejivók? Á, a tejivók – vonogatja Sanyi a vállát. – Én is bejártam egy tejivóba, nem a tej miatt, hanem Terka miatt – És nevet, csupa derű kerek képe.

Loholok haza: ezt meg kell írnom, különben!... Dehogy is vagyunk egyformák! Az egyik ember jobban hisz a szavak látens, kreatív hatalmában, mint a másik. Én talán jobban hiszek, kompenzálásképp vallástalanságomért, kemeti pap, kelta druida, besenyő sámán vére buzog bennem, és hajtogatom: vasárnapok, tejivók, vasárnapok, tejivók, vasárnapok, tejivók, vasárnapok, tejivók, vasárnapok, tejivók, vasárnapok, tejivók. Ki és miért abszolválta? Vagy senki se abszolválta? Ez a dolgok természetes rendje? Lehetetlen. Lehetetlen, hogy kitartóan menelteljünk a rossz irányba, hogy szívós öntudatlansággal mindent tönkre vágunk. Hé, barátaim, kérdezem, kik, mikor és miért ölték meg a vasárnapot meg a tejivót? Én nem is emlékszem, hogyan kezdődött. Ti emlékeztek rá? Vasstibi, te emlékszel rá? Nem állhatok meg, otthon vár az ebéd, a zsírlencsés húsleves, a fiaim meg a feleségem, hat kézzel várnak. Igen, várnak! Pedig az én kezem nem illik az övékhez, és másképp sem illek hozzájuk, hogyan illenék, én adósuk vagyok, hiszen a gyöngye mindig adósa az erősnek. Ők erősek, ők sohasem könnyeznének semmiségeken.

(2003.)

Megjelent: *Párhuzamos ellenirány* novelláskötet (2007)

Belépő Dorogi irodalmi almanach (2009)

Szúnyogszonáta

Kényelmetlen ez a bőr, amiben tárolom magam. A nagy kérdésekkel pedig ideje farkasszemet nézni. Krisztus jókora főrban van. Úgy bizony. Ő harminckét évesen befejezte, én most eszmélek. Mit lehet még itt tenni? Húsz évig csak gügyögtem és cseperedtem. Akkor hirtelen elragadott Ábrándádám, tizenkét eszelős esztendőt loholtam át, hagytam magam mögött. Tizenkétszer háromszázhatvanöt este azzal a hittel hajtottam párnára a fejemet, hogy eljön az én időm, a diadalmas nap, amikor az éter hullámain át árad, a bakelitlemezek barázdáiból tör, szárnyal elő az én énekhangom, és tátott szájjal fülelnek ők a negyediken, meg ők a vonatfülkében, meg ők a liget fái alatt, meg ők a vízparton, az esztergapadok mellett, a volánok mögött, s szájuk füttyre áll... Talányos, pelenkaszagú a nyár. Hol vagyok? Hol lennék! Itt a Kémia 1-ben, a Kőbányai úton. Harminckét éves, hangja-szakadt rock-énekes, aki ismét tanult szakmájában dolgozik, három műszakban, egy böhöm nagy gyár mélyén, az éjszaka közepén. Vérzek és fájok, és megragadom a zsákot, feltépem a varrást, a lúgot belezúdítom az autoklávba. Forog a keverő, sántán döccen egy ponton a ferde tengely, azonos időközökben, s ez már ritmus, és bűg a motor, surrog az ékszíj, sivitva énekelnek az ipari centrifugák: monoton zene, de zene. Pláne egy rock-énekesnek! A fog kocogva ellenpontozza a ritmust, az agy dallamot illeszt a hangzavarra, amely mégis harmónia, csak vájt fül kell hozzá.

Fél hét múlt valamivel, amikor beteszem magam mögött otthon az ajtót. Jellegzetes babaszar és hintőpor émelyítő szaga – megszokás dolga. Nőm a nagyszobában eteti Balázst. Ül az ágy sarkán, formás fejű, dús hajú kisfiam bal karján hever, akár egy vekni kenyér, eléjük kerülök: gyermekem szipákolja derekasan a cumisüveget, arcán koncentráltság. – Nézd, úgy szív, hogy bepárasodik a szeme, mondja Rita.

Az éjszakás műszak után le kell feküdnöm, így cselekszem, elvonulok a kishálóba, párom a gyermekkel addig a nagyszobában él. Hát így vagyunk mi, a Füredi lakótelepen, a negyvenhat négyzetméteres, hetedik emeleti panelban. A keserűség fölszívódott, a méreg mézzé lágyl bennem, sokat bírok, és mindig győz az optimizmusom. Minden okom megvan rá, ez év elején elkészült a páratlan Szidóni. Tíz óra körül a csengő ébreszt: nem lehet, hogy ő. Holnapra várjuk. De mégis ő. Hallom a hangját. Előjövök.

Pisti az, a testvérem. Nyolc éve láttam utoljára. Félhosszú a haja, így sose viselte, és hegyesebb lett az orra, kékebb a szeme, beesettebb a képe. – *Ja, így laktok?* – jön-megy, drága sportcipő rakosgatja a lábát. – *Ja, emlékszem, jól berendezkedtetek. Nem változtál sokat, Imi! Ja, gyerek is van? Jó. Jó. Hadd nézzek ki az ablakon. Ja, hasonlít. Jó. Jó.* – Rita feléje nyújtja Balázst, na, megfogod? – *A, nem, nem!* – Izmos a vádlija, a tánc kimunkálta. – *Gyere, Imi, hozzuk fel a cuccomat.* – És látom benne a saját torzomat, olyan, mint én csak...

Befordulunk az újpesti villamos remiz mellett, a kerekek keramitkockákon pattognak, különös, zakatoló hangot adva, mintha négy apró géppuska kerepelne alattunk. Emlékszel, mondom, itt mindig elkezdtek skandálni, hogy Chinoi utca meg Anonimusz utca, ráillett erre a zajra. – *Ja, tényleg! Imre bácsi zsigájában.* – A Széchenyi téren kiszállunk, az épületnek már nyoma sincs. Keresgélünk, megtaláljuk az alapjait. – *Ez az, megismerem a betonpadlóról. Így még kisebbnek tűnik.* – Mindössze háromszor három méter volt a kulipintyó, anyám hármezerért vette a barátnőjétől, Terikétől. Én csak pár nyarat töltöttem itt, de te két évet is laktál benne, mondom. – *Elhanyagolt a környezet, te, itt semmi se változott.* – Mire számítottál? Nézd, az ott a Szúnyog mozi. Pár évvel ezelőtt jártam benne, próbáltunk az Aréna együttessel.

Jól vezet, állapítom meg, döglesztően néz ki a hollywoodi napszemüvegben. Rácsap a volánra, belefog. – *Te, azért kemény volt. Meg hülye is voltam. Ha a saját utamat járom, lehet, többre jutok. Először vidéken laktam egy magyar papnál, Pennsylvaniában. Barátságosak voltak arrafele az emberek. Ja! Megismerkedtem egy kiscsajjal is. Vasárnap reggel megjelent kocsi a parókia előtt. Érted? Hozzám jött, elvitt bowlingozni. Engem, a csóró magyart, és még angolul se tudtam. Sokkal jobban kellett volna értékelni, és megmaradni ott, ma már farmer lehetnék. De nem, én mentem a haver után, aki nem akart vidéken maradni. Ide-oda hányódtam. Csak pár hónapot dolgoztam, Pittsburghben a szakmámban. Aztán leépítettek egy csomó esztergályost, velem együtt, segélyen éltem. Nemsokára New Jerseybe kerültem, egy keramikus műhelyébe. Az se tartott sokáig, teherautósofőr lettem egy építővállalatnál, New York-ba szállítottunk betont, téglát meg ilyesmit, nagyon oda kellett figyelni. Pont megint munkanélküli voltam, amikor hívott a Seres Laci, hogy menjünk át Kaliforniába. Úgy képzeljétek el – hátra is pillant, ahol Rita ül, mellette hordszékekben kéthónapos fiam. –, egy furgonnal átszeltük az Egyesült Államokat. Mint a filmekbe. Los Angelesben munka várt, azt előre letelefonáltuk. De hamar befuccsolt. Akkor jött a legnehezebb időszak. Hónapokig nem volt melóm, már el is döntöttem, hogy haza jövök, de még repülőjegyre se futotta. Kínomban azt találtam ki, hogy visszamegyek a keleti partra. Már éppen indultam volna, amikor megláttam a külvárosban egy gyárféleséget, hirtelen elhatározással berobogtam, rászóltam a portásra, hogy hívja fel a főnököt, és mondja meg, hogy megjöttem. A telefonba aztán olyan határozottan beszéltem, hogy azonnal felvettek. Így maradtam Kaliforniában. Akkor a véletlen kisegített, de annak is vége lett. Most meg szuper helyem van. A Panavision megbecsül. Gyártjuk, javítjuk Hollywoodnak a kamerákat. – Az út mellett két alak tűnik föl. Egy toprongyos ruházatú férfi, meg egy színes kendős nő, aki gyereket cipel. – Cigányok. Ezek még mindig itt tartanak? – Mire számítottál?*

Tiszavasvári elbillen alattunk. Két autó! Elöl halad a Zsiguli, benne Imre Bácsi meg anyám, mögöttük a bérautóban öcsém, feleségem, fiam. Mátéék már várnak bennünket, ott a Hankó család is, az udvaron rotyog az öhön. Pistikém, de jól nézel ki! Na, mit szóltok hozzá? hajtogatja szappanoperás hangtónusban anyám. – *Na, igen, jó kis hely ez. Ja! Még az új házatokban nem is voltam, Margitka, hallod, Miklós! Te vagy az Attila, te meg Zsolti. – És terjeng az érzélem. – Bandi, Iluska, Editke, Ági...*

Éjjel fiam éktelen sírására riadunk. Szaladok, de nőm már vigasztalja. Jól van, jól van. Megcsípte az arcán egy szunyog. A csípés helye ott vöröslök Balázs hibátlan arcán.

Másnap délelőtt már a szülőfalunkban zsvajgunk. Pista nagybátyám nézi a golfot. Pistikém, ez a te ótód? – *Dehogya is. Frankfurtban béreltem. –* Nyírmeggyesről is befutnak az unokatestvérek. Eggyel már többen vagyunk, mint az oroszok. Egymás szavát se halljuk. Pisti kedvenc nagybátyjának whiskyt nyújt át. Hát, te rossz Pisti, törölgeti Gizi a könnyeit, csak eljöttél Nyírkátára.

Elcsodálkozom, milyen népes család a miénk. A Tisza-partra csak a fiatalokkal megyünk le, így is vagyunk kilencen. – *Na, most kicsit bunkók leszünk. –* Öcsém vállára kapja a hordozható magnetofont, megindul előttünk, bömböl a Yes zenéje. Én ilyet sose tettem, mégis beállok a sorba, sebaj, ha bunkónak néznek. Pisti félti azt a patyolat nyírségi bőrét, a sortja térdig ér, a vízbe semmi pénzért bele nem megy. – *Amerikában olyan kövér emberek vannak, hogy olyat itt egyet se tudnék mutatni. Ha szoktatok látni filmekben vízparti jelenetet, ahol csupa jó alakú férfi és csinos nő sétálgat, az valótlán, az szemenszedett csalás. Szilvi nagyon csinos. –* Mátészalkán megállunk valami fagyaltozó előtt. Én nem fagyizom, sört iszom, de nézem az unokatestvéreimet, és határtalan büszkeség fog el: milyen szép és egészséges ember valamennyi. Miért nem élünk egy rakáson itt az ország keleti részében, Magyarország Szicíliáján? Minek kellett az a zene, meg most ez az írás? Lám az öcsémben is szunnyadt a

tehetség, remekül dobolt, indulókat komponált, egy még a fejemben van, bármikor el tudom dúdolni. Mégis hátrahagyott mindent, és kidisszidált. Na jó, ott Amerikában azért dobolgatott, és tagja lett egy néptánc-együttesnek. De nem ácsingózik hírnévre, mint a hibbant bátyja, aki regényt írt, Szidóni címmel.

Pisti azt akarja, hogy ketten menjünk le a Balatonra. Nyugtalanság fog el: mi a fészkes fenét csinálunk majd ott? Hiszen én pontosan tudom, hogy mi nem egészítjük ki egymást, megdöbbenően hasonló a természetünk, egy jó pároshoz két különböző karakter kell. Öcsém az én karikatúrám, ha vele vagyok, örökösen szembesülök a viselkedésemmel, a hibáimmal. Ez feszélyez és dühít, és gyakorta megoldhatatlan helyzet elé állít.

Emlékszel, Imi, a Vasas jelentette számunkra a világot. Két suvernyák falusi a nagyvárosban, azt se tudtuk, mi fán terem a kultúra. Nem volt más szórakozásunk csak a mozi meg a Vasas. Varrattunk piros-kék zászlót, én csináltam egy bazi kolompot, minden meccsen ott zajongtunk a B középben. „Angyalföld! Angyalföld!” – ordítózik és veri a volánt. – Jenki nőt nem akarok, de ők se akarnak engem. Hozzámenni egy jöttment magyarhoz? Felejts el! Meg akarok ismerkedni egy rendes magyar csajjal, aki azért tud szeretni, aki vagyok.

Az Éden kempinget nézzük ki magunknak, Balatonszemesen. A vén nagysád beszedi tőlünk előre a négy nap árát. Dühít. Vajon mindenkivel ezt csinálja? A németekkel is? Ki a francnak néz ez bennünket? Pisti kidob egy sátrat a csomagtartóból. Milyen sátor ez? – *Banditól kértem.* – Rossz az előérzetem. A batyu akkora, mint egy tömött pesti zsák. Szétszedem, te jószagú, két idomtalan ponyva meg tömérdék vasrúd, ék, pecek kerül napvilágra. Hogy kell ezt összerakni? – *Valahogy biztos.* – De hogy néz ki fölállítva? – *Nem tudom.* – Más sem hiányzik. Világéletemben a legegyszerűbb sátrakat használtam: téglalap alapterület, elől-hátul egy-egy rúd, és kész. Ehhez a bonyolult vacaksághoz nem konyítok. Nekifogunk buzgón, élénken, hamarosan kiderül, csak magamra számíthatok, öcsém „legó-játékban” még nálamnál is gyöngébb. Mellettünk német ifjak egy csoportja, pokrócon ücsörögnek, matracon hevernek, fokozódó szájalommal lesnek felénk. S megszólal a gong az agyamban, izületeim kezdenek elmerevedni, „csak tudnám, hogy néz ez ki fölállítva, akkor talán lenne támpont”, igyekszem a vasrudakat egymásba illeszteni, reménytelen. Ezt megfogom, odapásztintom ahhoz, nem stimmel, és kínlódom, dől rólam a veríték – „az nem lehet, hogy a Szidóni írója ne tudja megoldani ezt a szimpla feladatot!” Öcsém feladja, a gyepen törökülésbe helyezi magát és vigyorog maga elé. Orrba verem, megtaposom, miért jöttem én ide ezzel a hülyével! Zúg az agyam, szédülök, lábon kihordok egy agyvérzést, lila karikák cikáznak előttem, sírni tudnék, mindjárt olyat mondok... De hogy a kurva'stenbe néz ki!, ordítok fel. Pisti rábök egy távolabbi családi sátorra – *Valahogy úgy!* – Valahogy úgy, megőrülök! – *Én azt hittem, te nagy sátorozó vagy* – közli feddőleg, amellyel már a szívinfarktust ajánlja be. – Hogy az a...! Idebaszol nekem egy rakás szart, amit még sose láttam, azt se tudom!...

A szélütés közeli állapotomban alakok fognak körül, idegen nyelven karattyolnak. A német fiatalok megelégtették vergődésem, hívatlanul segítenek. Hárman vannak, gondolkodó lények, őket is feladat elé állítja az összerakódsi. Kínomban azt gagyogom nekik németül: ó, köszönöm, ez a nagypapám sátra, nem ismerem, sose állítottam még föl. Annyi vigasztal, hogy azért jól kezdtem el, és végig aktívan, hasznosan közre tudtam működni. Hamarosan áll a sátor. Látod, közlöm lehangoltan Pistivel, most már tudom, hogy néz ki, bármikor fel tudnám újra állítani.

Egy szabadtéri vendéglőben ebédelünk. Kérek valami egyszerű ételt, öcsém libasültet rendel. Bár ne tette volna. Megkapjuk. Pisti elé nagy tálat rak a pincér, képén a lesajnálás egyértelmű grimaszával. A tálon kupac krumplipüré, kupac dinsztelt káposzta, meg egy sápadtra sült comb. Libacomb? Egyáltalán nem biztos. Az egész kompozíció nem tetszik, hozzá még a lekezelő kiszolgálás, és most már mérget vennék rá, hogy az egy tyúkcomb. Öcsém el-

fogyasztja a felét, a többi ott marad. Jó volt?, kérdezem. Vállat von. Most arénázni kellene. Odainteni a pincért és megosztani az agyát. Ki a fasznak képzeli ez bennünket! Nem merek tenni semmit, Pisti nem lenne partner egy harsány konfrontációban. Fájdalom! Mi így ketten roppant fajsúlytalanok vagyunk!

Mindent elkövetek, hogy nőt szerezzek neki. A földvári diszkóban ücsörgünk, kortyoljuk a sört, mustráljuk a lányokat. Pisti tanácstalanul forgatja a fejét. – *Milyen szokások vannak itt? Hogy lehet itt valakit leszólítani? Amerikában legalább jelzi a csaj a szemével, hogy próbálkozhatsz nála. Itt egy se jelez.* – Csak figyelj, lehet, hogy jelez, közlöm. – *Ilyet a tököm se látott! Fölkértem, és nem jött el táncolni velem. Hát már ez Magyarországon se szokás?* – Na figyelj, mondom, holnap furikázunk a főúton, megállunk stoppos kiscsajoknak. Jó kocsid van, Kaliforniából jöttél, hátha megteszi a hatását. Seres Laci is így szedte fel a Mónit. – *Ja, megpróbálhatjuk.* – Mi az hogy! Úgy teszünk!

Kioktatom Pistit, hogy a stopposoktól megkérdezzük, hová mennek, és véletlenül mi is épp oda tartunk. Balatonszemes határában két ifjú hölgy integet. Állj meg. Állj meg! – *Itt nem nagyon lehet* – bizonytalanodik el. Nem a francot! – Hová mentek? – Lellére.

Négyen ringatózunk a Golfban. És Lellén hová?, kérdezem. – A diszkóba. – Igazán! Mi is éppen oda megyünk!

A hodály előtt még várja üdvöskéinket két másik lány. Négyen vannak! Négyszeres az esély! Igyekszem módfelett szórakoztató lenni, öcsém is kedves. Megtesszük, ami tőlünk telik. Megvendégeljük a cicuskákat, táncolunk velük, pléhvigyort kényszerítünk képünkre, hogy megnyerő hatást keltsünk. Mit rontottunk el? Idővel lekoptatnak bennünket, anélkül, hogy tolaodók lettünk volna. – *Nem értek én semmit!* – És még szépek se voltak.

Zúgó fejjel ébredek, a kemping a főút mellett van, a gumikerek az aszfalttal együtt az agyamat is tépik. Pisti hegyes orra mélyen lóg. Még van egy éjszakánk, amit előre kifizettünk. Számít? Figyelj, öcskös! Menjünk el Dorogra. Rita most ott időz Balázssal. Remek baráti társasága van, jobb velük bulizni, mint totál ismeretlenekkel. – *Jó!* – Mintha neki is megváltás lenne. Elfolyt egy csomó pénzünk a nagy semmire, és még jól se éreztük magunkat.

Lelépünk, útközben egy autós csárdában gombástojást kapunk be. Nem jó a gyomrom, néha furcsán belecsikar. Délre apóséknál vagyunk, őszintén örülnek nekünk. Fiam még mit sem tud a világ folyásáról, úgy bámul rám, mintha a szomszédra bámulna. Megebédeltetnek bennünket, tekergünk a kisvárosban, elnyúlunk a kertben – micsoda különbség! Rita sörtúrát szervez Esztergomba. Hogy Pisti kedvére ihasson, elhívja Edit barátnőjét, sofőrnek. Vagyunk hatan: Rita, Fecó, Andi, Edit, Pisti... Pazar helyre vonulunk be. A Prímás Pince söröző nemrég nyílt meg a sötétkapu mellett, a bazilika alatt, pompás bajor házi sört főznek benne. Én vagyok az önjelölt hoppmester: megállok a boksza előtt, s vezényelek: Pisti beülsz, Edit mellé ülsz, túloldalra Fecó meg Andi, mi egymással szemben Ritával. Ez lényeges, mert így kezdődött... Izgalomban vagyok. Csak jönne össze Öcsém ezzel az Edit lánnyal. Mindkettő facér, jutalmazták meg magukat egymással. Ámbár Pisti nem igazán mestere a női szíveknek, Edit pedig évek óta várja vissza arab udvarlóját – bonyolult az emberi lélek.

Öcsémet faggatják Amerikáról. – *Ja, az államok! Mondanak mindenfélét, nekem nem lehet panaszom. Befogadtak, nem kérdezték, ki vagyok, mi vagyok, munkát adtak, emberi életet biztosítottak.* – Felém bök, vigyorog, kék szeme fölfénylik. – *Iminek határozott véleménye van Amerikáról. Van némi igaza, de nagy bátorság kell ahhoz, hogy arról nyilatkozzon, ahol még nem járt.* Mentegetőzöm: azért a filmekből sokat lehet szűrni a jenki mentalitásáról, annyi ott az agyalágyult, mint préri a perje, egyébiránt Pistinek igaza van. Öcsém nagyot röhög, átható pillantást vet Editre. – *Díjazom a bratyót, főleg amikor azt mondja, „egyéb-*

iránt”. Van humora a srácnak! – Szorongva hallgatom, szembesülök tulajdon infantilizmusommal, banalitásommal, gyomrom remeg, csípős savat érzek a torkomban.

Megiszunk vagy négy krigli árpalét: íze minden képzeletet fölülmúl. Feszültség ül rajtam, föl is vagyok fújódva, a hasam majd’ szétdurran. Mi ez, emésztési gond, ideg? Visszajövünk Dorogra, Edit vezeti a golfot. Nincs megállás, az autóktól megszabadulunk, irány a bár. Folytatjuk, ahol abbahagytuk, az asztal hamarosan üres üvegek színtere. A kontrollámpám pislákol, Fecóval külön ad hoc bizottságot alakítunk, célunknak a tömény legyőzését tűzzük ki. Elbotorkálunk a pulthoz, egymás után öntjük gallér alá a kupicák tartalmát. Félre pillantok, az asztalnál Pisti csókolgatja Editet. Megdörzsölöm a szemem: nem a bandzsaság láttatja ezt velem? Úgy tűnik, még hihetek a látásomnak, noha egyre furcsább a valóság, azt se veszem észre, Rita mikor ment haza.

Hogy kerültem Fecóék borospincéjébe? Annyira azért nem izgat a kérdés, mint a hordókban szunnyadó nedű. Fecó kivesz egy kancsóval – saját termés –, hörpölgetjük, valamiről mesélek neki, remélem érti, mert én nem. Az intenzitása azonban fordított arányban van az értelmével, mondom a magamét, mint akit felhúztak. – „*Egyébiránt*”! – hallom Pisti hangját meg nevetését. Öcsém jön le a létrán, követi őt Edit. – *Hallottunk benneteket, helyesebben az Imit.* – Kerítenek nekem egy széket, arra telepszem, s nyomom tovább a süketet. Pisti fogja Edit kezét, és röhög rajtam. – *Itt állunk az éjszaka közepén egy pincében és hallgatjuk a bratyót!* – Te kis lüke, gondolom, érted csinálom az egészet.

Valahogy hazakeveredünk, mármint az apósék házába. Én részeg fejjel felébresztem Ritát meg Balázst, látni akartam őket. Nőm csúnyán leteremt, szeme szórja rám a harag szikráit. Az ágyba kerülés már kitörlődik a memóriámból, amire újra emlékszem, az legfőképp különös. Ülök a kádban, Rita köpködi fejemre szitkait. Mit keresek én itt, és mi ez az ájjer? A végleges, tiszta kép már napvilágnál köszönt rám. Iszonyú szarszagozt érzek, a paplanom tele barna foltokkal, pizsama nincs rajtam. Fölülök, körülnézek, rémületes sejtésem támad. Pisti frissen, talányos képpel jön be, szimatolja a levegőt, szánakozón rám tekint. – Ezt te csináltad. – Micsoda? – Nőm is beviharzik – Te disznó! Összefostál itt mindent! Nézd meg azt a paplant, hogy néz ki. Anyám kint tisztogatja a szőnyeget, amit elintéztél!

Mi vár rám? Ki kell mennem és szembesülnöm kell apóssal, anyóssal. És holnapután be kell mennem a gyárba, és folytatnom kell a munkáséletet. Érdekel valakit, hogy kész a Szidóni?

(2005)

Megjelent: *Párhuzamos ellenirány* novelláskötet (2007)
Debreceni disputa (2008)

Stradivari

Sehol nincs olyan tömény illata az esőnek, mint éppen Nyírkátán. Állni a nyitott ablak előtt, hallgatni, ahogy az égi permet suhogva veri a tetőt, az ereszről aláhulló csöppek kopognak alant, látni a meggyfa himbáló, nedvesen fénylő lombját – felüdülés, szemernyi újjászületés.

Az eső és emlékek összefüggenek, régi nyarak hangulata kél, s öröm bicsaklik bennem. A vihar melankóliája már idejekorán beavatott, az ablakhoz csalt, s keserédes szorongással bámultatta velem az elmosódott tájat. Vigasztalansága dacára is vonzott, ahogyan a biztos otthon és az elvagyódás kettőssége is megfért kicsiny keblemben.

Az élet megannyi szag és dallam szintézise. Margitka előkapta gyantaillatú hegedűjét és elhúzott egy tiszta melódiát. Ő volt a primás, a kísérőzenekar pedig odakint az eső.

Mostanság kezdtem azon tűnődni, mennyire végzetszerű vonzódásom a hegedűhöz. Margitka oltotta belém a húrok édes fájalmát, s határozta meg ezzel némiképp fátumom. Együttesem, a Kontinens hangzását is a hegedű karakterizálta. Arra már nem emlékszem pontosan, hogy a Kontinens megalakulása volt előbb, vagy Csordás Pista találkozása a hegedűvel.

Pista bátyám. Hogyan is írhatnám le azoknak, akik nem ismerték? Mert a személyes vonzerőt bajosan lehet megfogalmazni. Az emberiség néhány százaléka rendelkezik csak efféle rejtett bűverővel, amely sem benne, sem másokban nem is igazán tudatosul. Annyit éreztem én átlagember, tagja az észrevétlen többségnek, hogy Pista bátyám közelében lenni jó. Nyugalmat árasztott, biztonságérzetet adott, és tetszett Kirk Douglas-i arcán gyakorta honoló jellegzetes, huncut félmosolya, amelytől képtelenség volt szabadulni. És mellette sajátos magyar lélek lakozott benne, hamisítatlan jellemvonásokkal. Amióta ismertem, szenvedélyesen totózott, nagy nyeremény után sóvárogva. Azon túl hét határon nem talált szkanderban legyőzöt, pedig nem volt természetes ember, testsúlya sosem érte el a nyolcvan kilót. Végül pedig nagy barátja volt miszter alkoholnak. Addig nem tudott lefeküdni, míg egyetlen korty pia volt a háznál. Igaz, ezzel a szenvedéllyel negyvennyolc éves korában felhagyott, mert valamilyen rejtélyes kór megtámadta vasszervezetét, amely szédülésben és fejfájásban nyilvánult meg.

Ennyit arról nagyvonalakban, melyek voltak legkézenfekvőbb tulajdonságai nyírkátai nagybátyámnak.

A nyolcvanas évek közepén találta meg Csordás Pista végzete tárgyát, egy Stradivari hegedűt. Hegedű az biztos, de hogy Stradivari? – mindenesetre ez volt a belsejébe írva megsárgult, enyves vinyettára. Egy falubeli komájánál látta meg a hangszer, belekukkantott, elolvasta a hangzatos nevet, komoly vizsgálat alá vetette, és valódinak nyilvánította. Húszezer forintot adott érte s már utazott is vele nagy reményekkel telve Budapestre.

Én akkortájt a fővárosban laktam, a Füredi lakótelep egyik betonskatulyájában, és a zene meg az irodalom töltötte be az életemet. Vagy így, vagy úgy, de mindenképpen „nagy” ember akartam lenni, félig-meddig már annak is hittem magam. Emlékszem, éppen dalszöveget szült pihent gógyim, amikor csöngettek. Azt hittem, Piros barátnőm az, vagy valamelyik zenésztársam. Váratlanul ért, hogy Pista bátyám és huszonéves fia, Jancsi vigyorogtak az ajtóban. Betessékeltem őket, hiszen kedvenc rokonaim ők, bármikor jöhettek hozzám, maradhattak, ameddig akartak.

– Óvatosan, Imikém, vigyázz a táskára! – figyelmeztetett a nagybátyám, mutatva holmiját. – Kétszázmillió forint van benne.

Olyan őszintén ejtette ki – „kétszáz millió” –, semmi félmosoly, semmi huncut szemvillanás, hogy kellőképpen megdöbbenem.

– Micsoda?

Pista bátyám szertartásosan a heverőre helyezte a táskát, lassan kihúzta a cipzárt, óvatosan kiemelt belőle egy öreg, koszos hegedűt, s áhítattal átnyújtotta nekem.

– Stradivari.

Érdekesen szólt a száján. Ahogyan az olasz csapatok nevei: Kajári, Brescina...

– Ez egy Stradivari?

Nézegettem, forgattam.

– Hallottál már Stradivariról?

– Persze. Híres olasz hegedűkészítő mester az ezerhétszázas évekből.

– A világon a leghíresebb! – tette hozzá nyomatékkal.

– De hát ez... – Tépelődtem, mit mondhatnék. Nem vagyok én hegedűszakértő. – Azt tudod, hogy tele van a világ hamisítványokkal?

– Ez nem hamisítvány! Ez valódi! Nézd csak meg – mutatott a fedlapra –, ilyen szemcsésnek kell lennie. Meg mindenütt a hátoldalán is kopott. Gizi kinézte a könyvtárból. Minden stim-mel rá.

A fiára bámultam.

– Ez tényleg Stradivari?

Jancsi tétován elmosolyodott.

– Nem tudom, én nem értek hozzá.

Pista bátyám nagyítót vett elő, afféle hengeres kis csövet, ami alig nagyobb egy gyűszűnél. Beillesztette szemgödrébe és azon keresztül vizsgálta a hegedűt. Úgy festett, mint egy zsidó becsüs, aki szakmájának kiváló tudora, aki ismeri az értékelendő tárgy összes csínját-bínját, s közben szakszerű előadást tartott Stradivari mesterről, annak hegedűkészítő tudományáról.

– Amikor öreg házat bontottak Kremonában, Stradivari megjelent, figyelte a gerendákat, szarufákat, a szelement. Ami megtetszett neki, azt megvette, hazavitte. A műhelyében aztán ezekből a sok százéves kiszáradt fából csinálta a hangszer nagy részét. Hátlapját, oldalát, nyakát. Ezek különféle keményfából készülnek, de a fedlap kivétel. Az puhafa.

Hallgattuk őt Jancsival, s nem volt rá szavunk. Ilyen tudomány előtt meg kell hajolnunk.

– A másik lényeges dolog a festés meg a lakkozás. Stradivari mester titkos pácot meg vegyületet használt. Attól lett ilyen szemcsés a felszíne. Éppen ilyen, ahogy itt látod.

A kétkedés jogát azért fenntartottam, de nem mondtam ki, mert szerettem volna magam is hinni benne. Az lenne ám a csoda, ha családomra, akár tágabb értelemben is, rászakadna kétszáz millió! Nyilván én is kapnék valamennyit belőle.

A két Csordás másnap visszautazott falujába, én magamra maradtam a neves hangszerrel. Kétségkívül hozott némi változást az életembe, hisz én sem vagyok kívülálló, a Csordások álmodozó természetéből belém is került egy dózis. Rendre előszedtem, szemügyre vettem, elábrándoztam felőle. Egy ízben szóra szerettem volna bírni, a vonóval olyasféle mozdulatokat tettem, mint amilyeneket muzsikusoktól lát az ember, s balkezem ujjait is hasonlóképpen vettem próba alá. Félórai keserves gyakorlás árán sikerült a „Süss fel nap” legegyszerűbb változatát prezentálnom a falaknak olyan hangon, amely leginkább egy vásott kölyök által nyomorgatott kismacska nyavíkolására hasonlított. Meghoztam ekkor életem egyik jelentős döntését: nem lépek hegedűművészi pályára. Hanem a hangszer pusztja jelenlétével is hatást

gyakorolt rám, már csak a szaga miatt is: füstös, savanykás cigányszagot árasztott. Bűdös is, koszos is, úgy határoztam, megtisztogatom. Bár ne tettem volna.

Néhány napra rá elvittük a Stradivarit anyámmal egy jó nevű hegedűkészítő mesterhez, aki mellesleg antik hegedűk gyűjtésével is foglalkozott. Csak annyit kértünk tőle, becsülje meg a hangszer értékét, azt nem feltételeztük, hogy tudna érte fizetni kettőszáz milliót.

A mester alapos vizsgálat alá vetette, ujjáival megkocogtatta a hegedű fáját, aztán minden érdeklődés nélkül visszanyújtotta.

– Szinte semmit sem ér.

Hohó! Résen kell lenni!

– Mennyit adna érte?

– Hát, őszintén szólva... Mint érdekesség, paraszthege-dű, talán elfér a gyűjteményemben... Hatezret adok érte.

– De ez Stradivari!

– Nézzék – csóválta meg enyhén mosolyogva a mester a fejét –, a tizenkilencedik század óta ez általános szokás. A szerény, olcsó gyártmányokba a készítője nem a saját nevét írta be, hanem azt, hogy Stradivari.

Igazat beszél, vagy simlizik? Mindjárt kiderül.

– Akkor hát köszönjük. A viszontlátásra.

– Viszontlátásra.

A mester zokszó nélkül elbocsátott bennünket. A műhelyből kifelé jövet azt vártam, utánunk kiabál, tesz egy magas árajánlatot, amely még mindig nem kétszáz millió, de hatezernél lényegesen több, s az már reményekre jogosító. De nem szólt utánunk. Az utca végén visszafordultam, hátha kilépett a mester, és hevesen integet felénk. Ám ez sem történt meg. Lehet, hogy mégsem Stradivari?

Egy hét múlva berobogott a nyírkátaí különítmény: Pista bátyám, Jancsi, Böbe. Sajnálattal közöltem velük a tényállást, azután visszaadtam nekik a hangszert. Pista bátyám gyanakodva forgatta kezében kincsét, előkotorta nagyítóját, avval is megvizsgálta.

– Ez nem az a hegedű! – kiáltotta.

Tréfára vettem.

– Pistukám, ne bolondozz!

– Ez nem az a hegedű! – ismételte meg ezúttal haragosan villogó szemmel. – Annak a hegedűnek szemcsés volt a lakkozása.

– A fenét – védekeztem most már hathatósabban. – Gyantaszemcsék voltak rajta meg koszos. Letisztogattam, nem látod.

– Ez nem az én hegedűm! Hol az én hegedűm?

Fia és menyé védelmébe vett.

– Ó, apu, ne gyanúsítsd már Imi! Ez bizony az a hegedű.

Aznap este Pista bátyám búskomorságba esett. Nem szólt, csak morózusan emelgette söröspoharát. Ilyen zordnak még sosem láttam, és kicsit meg is rémültem tőle. Hiszen ő volt számomra a jókedv, a pajkosság megtestesítője.

Szegény, akkor éjjel aludni se tudott. Hajnal felé már nem bírta tovább, fölébresztett.

– Imikém – még ebben a nagy dilemmájában is kedves tudott lenni hozzám –, figyelj már ide, kérdezni akarok valamit.

– Mondjad...

– Mennyit kaptatok a hegedűért?

Hajnali fél három, alig látok a csipától! És még mindig gyanúsít. Begurultam.

– Na most már elég! Hagyjál békén! Így tegyek neked szívességet! Már ne is haragudj!

Visszafeküdtem dühösen, és reggelig rúgtam, hánytam magam. Pista bátyám addig beszedett egy szelvény ismeretlen eredetű gyógyszert, azt hívén, nyugtató. Alig vártam, hogy felkeljen Jancsi és Böbe. Elpanaszoltam nekik a történeteket. Na, erre a menyé elővette és alaposan megmosta az „öreg” fejét.

– Nem bánom én, nem bánom én – hajtogatta a gyógyszertől tompán. – Én csak akkor hiszem el, ha a gazdája felismeri.

Jancsi a fejét vakarta.

– Na, abból még baj lehet. Mit tudom én, letagadja. Fél, hogy vissza akarjuk cserélni.

Ekkor ijedtem meg igazából. Ha a koma azt mondja, ez nem az ő hegedűje, nekem befellegzett. Elveszítem a becsületem és Pista bátyámnak örök ellenségévé válok. Kellett nekem ebbe a Stradivari ügybe belefolynom.

De van Isten. Rokonaim visszautaztak, s rá huszonnégy órára már kezemben tartottam Pista bátyám bocsánatkérő táviratát. „A gazdája felismerte, stop. Ne haragudj rám Imikém, stop.”

Nos az én kalandom itt véget ért, de korántsem a hegedűé. Nagybátyám nem hitt a budapesti szakértőnek, kivitte a hangszer Bécsbe. Az eredmény megismétlődött, a kinti becsüs is azt állapította meg, hogy a hegedű egy népi építésű hangszer, amely legföljebb ezer Schillinget ér.

Most már Pista bátyám is elfogadta, hogy a hangszer hamis Stradivari, reményeit nem teljesítheti be, azonban szagot fogott, mint a vadászkopó, elkezdett hegedűk után kajtatni. Alapelve szerint: lehet, hogy ez nem Stradivari, de biztosan talál valahol egyet. Több hangszer is megvásárolt, üzletet azonban egyikből sem tudott csinálni. Reménye viszont, ha úgy vesszük, megkétszereződött, hiszen így már a Totó meg a hegedű is magában hordozta a meggazdagodás lehetőségét.

Az idő múlásával aztán mániája lett a hegedű, mindenféle formában, értelemben. Elkezdett tanulni rajtuk, csak úgy magától, aztán hozzáfogott bütykölgetni. Egyszer isteni szikrát kapott, nekilátott, hogy elkészítsen saját kezűleg egy hegedűt. Hetekig fűrt, faragott, de legfőképp kapart és csiszolt a fáskamrában. És végül verejtékező homlokkal előhozta élete legkülönlegesebb alkotását, egy maga gyártotta hegedűt. Én is láttam. Mit mondhatnék róla? Nem teljesen olyan, mint az igazi, de formára hasonlatos. És be volt kenve sárga padlófénnyel, amelytől úgy festett, mint egy cukormázos marcipán violin. Aki ránézett, mosolyogni való kedve támadt.

Gizi, a felesége napközben lábujjhegyen járt Pista bátyám ajtaja előtt, ha gyakorolt. Néha megállt, belehallgatott a cincogásba és némán rázta a nevetés.

Öcsém hozott részére Kaliforniából egy üveg márkás whiskyt. Hiszen neki is Csordás Pista volt a kedvenc nagybátyja.

– Na, mutasd már meg hegedülési tudományod.

Nem kellett kétszer mondani. Elővette egyik hegedűjét, szerényen előrebecsátva:

– Á, nem tudok én jól rajta. Gyerekkorban kell az ilyet elkezdni.

– Nálam biztos jobban tudsz – vigyorgott öcsém. – Mert én sehogy se tudok.

Nagybátyám melléhez támasztotta a hegedűt, vonóját sután a húrokra ejtette, s le-föl kezdte húzogatni. Nyekergő, hamiskás hangok rezegtek a hangszerből elő, amelyek idővel emlékeztettek egy ismert nóta dallamára.

– Megy az.

Jancsi fia a fejét csóválta.

– A hangja mellett húzod! Nem hallod?

– Olyan vagy, Pista, mint Kirk Douglas a Spartacusból – vihogta öcsém. – Igaz, Imi?

Az eső is vele volt teljes. Valahányszor „haza megyek”, titkon várom az esőt, hisz sehol sincs olyan tömény illata, dallama az esőnek, mint Nyírkátán. Pista bátyám hegedűi némán hevernek a szekrény tetején, egyet kivéve, a Stradivarit, amelyikkel kint álmodozik tovább a temető eső áztatta földjében.

(2007)

Megjelent: *Spanyolnátha* (2007)

Mobil kávéház, a Prózaműhely antológiája (2009)

Tokaj szőlővesszein...

Jószerevével senkit sem ismertem Tokajban, amikor az Írótabor kurzusán először föltűnt imbolygó árnyékom. A kilencvenes évek közepére datálódik ez, kétségek között szálltam le a vonatról: most aztán hatalmas írók közé kell besomfordálnom, tapintattal, szinte észrevétlen, nehogy rossz néven vegyék, hogy asztaluk mellé óhajtók telepedni – egyetlen nyamvadt kötet! –, de majd csöndben leszek, és szerényen beérem a morzsákkal, melyeket Ők elhullajtanak. Némiképp oldódott bennem a görcs, amikor összeakadtam az Új Bekezdéses fiúkkal, Vass Tibivel, a Kabai fivérekkal, Vincze Csabával. Őket korábbról ismertem, az előző évi Fiatal Írók Fesztiválján, Miskolcon volt hozzájuk szerencsém. Zajos jókedvvel fedeztek fel, amelytől némiképp meglepődtem, de jólesett, hozzátéve, melyet később tudtam meg, hogy a frenetikus üdvözlés háttérében egy dévaj éjszaka zsongott még, melyet meghosszítottak egy reggeli rátöltéssel. – Szeva!! Egyenesen Dorogról? Repülővel jöttél! Hihhi! Pálinkát hoztál?! – lehelték rám cefreszagukat.

Kabai Zolival és Vincze Csabával kerülök egy szobába, amely megelégedésemre szolgál: ennyivel könnyebb, hogy nem vadidegenekhez kell szoktatnom magam mindjárt az elején. Mindazonáltal tovább tart feszengésem, a Rákóczi Pincében, ahol aszkéta írók közé sikerül bezsúfolódnom, és megéreznem közöttük sorvatag mivoltom – még a levegő is vibrál, szavuk atavisztikus archaika, pillantásuk háromnegyed évszázad profetikus révülete. – Tudod, hogy Széchenyi találta ki az önözést? – kérdezi egyik aggastyán a másikat. Múzsám megzendül – Igen! Ezért jöttem! Ezért érdemes Tokaj, hogy ilyenekkel bővüljön szellemi kincstáram. – Egy másik matuzsálem a bölcsek lassú, szórágó modorában adja elő: – A tokaji bort Rettegett Iván meg XIV. Lajos is akceptálta. – Én ezt nem bírom! Rögvest kirontok az udvarra, föltekintek a magos égre, és elkezdek keringeni, akár a dervisek, hogy megérezzem Isten jelenlétét. Ennél üdvözültebb pillanata nem volt még életemnek.

A konferencia színhelyén jó előre elfoglalom helyem. Egy szóról, egy betűről nem maradhatok le. Pótolhatatlan veszteség érné elbeszélői mivoltom, általa a jövőndőt. Belezsibbad agyam a feszült figyelésbe. Elhangzik pár előadás, melyekben megjelenik József Attila tűnékeny alakja, karizmatikus költészete, majd valakik ragozni kezdik a ki vagy, népies vagy urbánus axiomatikus kérdését. Eddig úgy ahogy érdekelt, de ennél, remélem csak jobb lesz! Az egyik előadó elkezd a magyar történelem sötét korszakát fölpingálni, elnagyolt festékfoltok jelennek meg előttem a légből – ez nem tartozik a témához –, bántják az érzékeimet. Az egy bolond százat csinál tipikus esete, megrezdülnek a tespedők, sorba járulnak a mikrofon elé, tragikomikus manír arcukon, hangjukban, Trianon nevét annyiszor emlegetik, hogy... vagy csak hallucinálok. Páran témabővítést hajtanak végre, a tanácskozás felemás szellemébe beszüremlik a politika, sérelmek fogalmazódnak meg: miért nem tesznek kormány szinten semmit az írók-költők sanyarú sorsának javításáért, miért kell nélkülözniük a bizonyított szerzőknek, mikor látják már végre be *azok*, hogy a határon-túli művészeket sokkal jobban kell támogatni. Alapvetően egyetértek, nincs ezzel baj, ámde hogy vág ide e téma. Naiv lennék? Körülforgatom a fejem: rossz helyre jöttem? Én a Tokaji Írótabor tanácskozására fizettem be, nem pedig holmi alsóházi gyűlésre, ahol nemzeti, etnikai és személyes sérelmeiket harsogják a kiváltságos nemes urak.

Vacsora közben feloldozom magukról megfélemedezett tábortársaimat. Elragadta őket a hév, megesik az ilyesmi még a legnagyobbakkal is. A töltött-káposzta éretlen ízével a szájamban hangfoszlányok lengenek körül. A mellettem lévő asztalnál három ősz író társalog, témájuk érdeklődésemre számot tart. Ilyenkor olyan vagyok, mint a vadászkopó, figyelmemet semmi sem kerüli el. – Józsikám, mikor jelenik már meg a köteted? – A szellemóriás kortyol borá-

ból, megvonja a vállát. – Talán a jövő hónap végén. – Elismerő bólogatás a másik kettő részéről. – Jó érzés lesz, biztos. – Az enyémet jövőre ígérték – vallja meg emez. A harmadik, aki még nem hallatta hangját, most megszólal. – Az már valami, higgyétek el. Nekem még ígéretem sincs.

Kanalat tartó kezemen kihűlnek az ujjak. No, álljunk meg egy picit. Lehet, hogy a három aggastyánnak még nem jelent meg kötete? Szavaikból erre lehetett következtetni. Nem, az nem létezhet. Elhessentem butuska gondolatom.

Másnap megújult lelkesedéssel foglalom el helyemet a kollégium udvarán, a tanácskozás helyszínén. Átfutom a programot, reményem teljes, a mai előadások valódi színvonalat sejtetnek. A lépcsőház felől Vass Tibi meg Vincze Csaba integet vehemensen, mintha fölforrósodott kezüket hűtenék ily módon. Szájáról olvasva kommunikálunk. – Gyere. – Hova. – Inni. – Hallgatni akarom az előadást. – Minek? – Jó lesz. – Megvonják a vállukat, távoznak.

Az első előadót hősiesen végighallgatom, és azt mondom rá, elég tanulságos volt. A második, a harmadik, a negyedik felolvasó bő lére eresztett, tudálékos dikciója már fáraszt. Aztán valaki ravaszul előcsalja a tegnapi nemzetsíratást, önsajnálkozást, és megbolydul a publikum, mint eső előtt a hangyák, a sápadt arcokba vér tolul, hirtelen sokaknak van mondanivalója, ha másképpen nem, a szomszédjának böffent oda pár haragos szót. A bátrabbak fel is szólalnak, ismét hallom Trianont, az írók lebecsülését, az anyagi támogatás elégtelenségét, a társadalmi válságot. Mélységesen csalódott vagyok. Lábam engedelmesen elszállít innen, kisvártatva már a kollégium folyosóján rakosgatja cipőmet.

Vincze Csabát látom, bonviván alkata úgy jelenik meg előttem, mintha most lépett volna le a színpadról, elegáns képén az elégedettség félmosolya, amely a rajongó női szemek utóhatása. – Nem láttad Vass Tibit? – kérdezem. – Pihenget Nórival. – Fejemmel intek neki. – Szomjas vagyok, tarts velem. – Nem kell kétszer mondanom. Mellém szegődik, hibátlan férfigezével szónokiasan gesztikulál. – A művész agyának szellemi táplálék kell, gyomrának pedig alkohol. Ha már nem viseljük nyűgünk, az italba vetjük reményünk. – Még rímel is! – kapom rajta. – Pedig véletlen volt. Ó, igen, itt kiteljesedik az ember, három napig művésznek érzi magát, aztán visszakullog a hétköznapiak silányságába, ahol csak egy illető a sok közül. Ezt így józanul nem lehet elviselni. – Rásandítok: ironizál? De roppant megnyerő. Nem is tudok mit tenni, nyomban szeretem őt. Sörözőből ki, borozóba be, számolatlanul nyeljük, mit csak Tokaj kínál. – Jól mutatunk így együtt – ironizál tovább Csaba. – A fiatalos Cselenyák és a pályakezdő, de még ifjúsága teljét élő Vincze. Nem is hasonlítunk az írótabor hajlott korú társulatahoz, hiszen ránézésre is legalább hatvanöt az átlagéletkoruk. Senki se gondolná, hogy mi is közéjük tartozunk, ha nem lenne rajtunk a kitűző. A csajok összepisálják magukat, ha meglátnak.

Öreg este fekszik Tokajon, benyitunk egy fluoreszkáló ajtón, amely fölé az van kiírva, hogy Night Club. Ha eddig nem tudatosult, odabent már igen: egy *olyan* helyre sikerült tévednünk. Az asztaloknál mindenféle hímek, kövérek, soványak, kigyúrtkopaszok, velük ledér öltözkű, festett ábrázatú, műkörmös lányok bájolognak. Semmi tétovaság, az alkohol bátorra tesz, elterpeszkedünk egy asztalnál. Kis idő múlva csábos vigyorral telepszik mellénk egy lenge ifjú hölgy: felső testén neonfényű topp, alul fehér tanga, lábán iszonyúan magas sarkú topán. Társalogni kezd velünk, de hogy miről... Idővel fölszabadul egy asztal, másik pillangó is hozzánk libben. Az éj folyamán azért akad pár tiszta pillanatom. A lányok mindenfeléről karattyolnak, s faggatnak bennünket, de elsősorban tarhálnak: rendeljük már nekik egy italt. Csabi éber, súgja, hogy neki nincs pénze, egy koktél meg háromezerbe kerül. Fölfogom és közlöm a hölgyikékkal, hogy semmire se számíthatnak tőlünk, mi itt eltévedt firkászok vagyunk, banális félreértés áldozatai, vegyük úgy, hogy nem is látnak minket, el vagyunk varázsoltva. A két lány képe kissé elfancsalodik, illemből még maradnak valameddig – vagy

rokonszenvből? –, de végül is magunkra hagynak. Nézem az itallapot, még egy kör részünkről belefér – fogalmam sincs, mit iszunk –, és olyan eszeveszett boldogsággal hörpölgetek tovább, amilyen boldogság nincs is. Miért? Laza, lüktető zene tölti be a teret. Odaintem az egyik leányt. – Ne haragudj, mi most olyan kurva jól érezzük magunkat, hogy fölkérnénk benneteket táncolni. – Az üdvöske arcáról lehervad az előlegmosoly. – Itt nem szabad táncolni.

Annyira imádom Csabát, hogy szívem szerint dögönyözném, ölelném, csókolnám. De ilyet már tizenhét éves korom óta nem merek fiúval megtenni. Akkor jutott ugyanis tudomásomra, hogy létezik homoszexualitás. Odaintem ismét a leányzót. – Ne haragudj, akkor csak annyit szeretnék kérni, hogy itt az asztal mellett mi ketten a barátommal eltáncolgatnánk. – A lány szeme rebben – most már unja a képünket, attól lehet tartani, hogy csúnyát mond –, végül győz szolidabb énje. – Megkérdem a főnököt. – Vibrál az élet, elfolyunk a kábulatban, mint vétkesen kiöntött hat puttonyos tokaji aszú a haszontalan kellékek között. Parfüm illat, szájszagos lehelet a képembe. – A főnök nem engedi a táncot, értsétek már meg!

Dagadt szemem alig bírom fölfeszíteni, a nap belém döfködi fényküllőit, mindenem fáj kívül és belül. A szobám hőkatlan; utolsóként csípem el a reggelit, kitámolygok a helyszínre, ahol fát ültetnek a józan életű auktorok, nálamnál nyomorultabb nincs közöttük. Vass Tibi bazsalygó almaképe némi reményre jogosít: talán ő nem vet meg annyira tömör vétkem miatt. Még nevet is... – Hallom, hosszú estébe bonyolódzatok Csabával. – Jobbra-balra billen a fejem, csak megállok egyenesen, vagy ki tudja. – Minek jöttem én ide? Mit tanulhatok? Inni eddig is tudtam. – Tibi szavai apró szegecsek a fejembe. – Nem azért kell ide járnod, hogy bármit is tanulj. Hanem, hogy megmutasd a korhely pofád, találkozz a barátaiddal, közös terveket szövöggessünk...

Még mindig celofánba van csomagolva a valóság, megállunk Csabával a tokaji állomás peronján. Réveteg szemem a szemközti dombhátra mered – hogy a fenébe tudják a borgazdák ilyen meredek terepen megművelni a szőlőt? –, önkéntelen buggyan ki belőlem: – „Tokaj szőlővesszein nektárt csepegtettél.” – Csaba álmélkodik, fejet csóvál, rágja a mondatot. – Ilyen megállapítás tompa aggyal! Hát ezt fölülmúltni. Hacsak... – Fölveti a fejét, kontráz. – Volt egyszer egy ember. Szakálla volt kender. Levágtuk, oszt elszívtuk.

Jókedvünk teljes. A kupéban kedves, élemedett korú nővel cseréljük az eszmét, aki ugyancsak az író tábor létszámát növelte (nyugdíjas könyvtáros Veszprémbe), jó szórakozik rajtunk. Csaba Miskolcon leszáll, s vele elillan Tokaj-hangulatom. Szíven üt a felismerés: nem csináltam három napig semmi érdemleget a táborban. Mit szól majd ehhez, kincsem-asszonykám? Kiömlök, mint a szamorodni, rálocsolom ragadós fájdalom a koros hölgyre – Borzasztó! Nem ismerkedtem meg egy szerkesztővel, egy kiadóval sem. Pedig azzal jöttem el otthonról, hogy kapcsolatokat keressek. Mit fog szólni a feleségem, ha hazaállítok eredménytelenül, üres zsebbel. – Megesik a hölgy szíve rajtam, táskáját kiforgatja, összeírja nekem barátai címét, telefonszámát, akiknek némi közülük van az irodalomhoz. Ám nem elégszik meg ezzel, áttotyog a szomszéd fülkébe, sőt a másik kocsiba, tüvé teszi az egész szerelvényt, marékra való névjegykártyával, cetlivel tér vissza. – Itt van, fiatalember – szórja az ölembe. – Küldjön leveleket, telefonáljon majd nekik, és a felesége is elégedett lesz magával. – Képtelen vagyok érzelmeim palástolni, sajnos észreveszi, amikor egy könnycseppet szétmorzsolok a szemem sarkában. – No, most kellene szétrúgni valahogy a saját zrityómat!

(2008)

Megjelent: *Partium* (2008)